

**Sėkmingos jaunųjų
pabėgėlių integracijos
link.**

**Gidas nevyriausybinėms
organizacijoms.**

Ši publikacija „Sėkmingos jaunųjų pabėgėlių integracijos link. Gidas nevyriausybinėms organizacijoms“ buvo įgyvendinta „Tinklo ir Integracijos žemėlapis stiprinimas pabėgėliams“ ang. k., „A Strengthened Network and An Integration Map for Refugees“ projekto rėmuose (projekto Nr. 2016-3-TR01-KA205-037114).

Projekto partneris atsakingas už leidinio kūrimą ir leidybą:

Pasaulio piliečių akademija

Indrė Augutienė

Paulius Pakutinskas

Solveiga Skaisgirytė

Projekto partneriai:

IGAM (Turkija)

TERA Ankara (Turkija)

TDM 2000 (Italija)

IASIS (Graikija)

ADEL (Slovakija)

Bendrai finansuojama pagal Europos Komisijos programą Erasmus+. Europos Komisijos parama šio leidinio parengimui nereiškia jos pritarimo turiniui, kuris atspindi tik autorių požiūrį. Europos komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią leidinyje pateikiamos informacijos naudojimą.

Turinys

iMAPPY gidas nevyriausybinėms organizacijoms	4
Gido tikslai ir uždaviniai	4
Kam jis skirtas?	4
Gido struktūra	5
Pagrindiniai apibrėžimai	6
Sėkmingos jaunų pabėgėlių integracijos link. NVO vaidmuo	8
Tapk pabėgėliui draugiška organizacija!	9
Įvertink savo organizaciją!	9
Planuok organizacinius pokyčius!	12
Pritaikykite įtraukties politiką ir praktikas savo organizacijoje!	13
<i>Organizacinė kultūra ir pamatinės vertybės</i>	13
<i>Organizacinė vidaus politika ir procedūros</i>	14
<i>Profesinė plėtra</i>	15
<i>Programos planavimas ir pristatymas</i>	18
<i>Komunikacija</i>	24
Pasinaudokite egzistuojančiomis galimybėmis	27
Priedas	31
Pabėgėlių integracijos sistema Turkijoje	31
Pabėgėlių integracijos sistema Graikijoje	33
Pabėgėlių integracijos sistema Italijoje	35
Pabėgėlių integracijos sistema Slovakijoje	38
Pabėgėlių integracijos sistema Lietuvoje	40
Bibliografinis sąrašas	42

iMAPPY gidas NVO

Gido tikslai ir uždaviniai

Šis gidas **siekia** sustiprinti nevyriausybinių organizacijų gebėjimų vystymo procesą palaikantį jaunųjų pabėgėlių ir priimančiųjų bendruomenių integraciją.

Gido **uždaviniai**:

- Didinti NVO vaidmens svarbą pabėgėlių integracijos procese;
- Suteikti įrankių ir informacijos nevyriausybinių organizacijų veiklų ir paslaugų gerinimui, siekiant užtikrinti efektyvesnį pabėgėlių integracijos procesą;
- Pristatyti iMAPPY projekto rezultatus, jų panaudojimą ir valdymą;

Kam jis skirtas?

Gido tikslinė auditorija yra vadovai, darbuotojai, savanoriai ir aktyvūs nevyriausybinių organizacijų nariai, kurie dirba su jaunųjų pabėgėlių integracijos procesais:

- Organizacijos dirbančios išskirtinai tik pabėgėlių integracijos srityje;
- Organizacijos, kurioms darbas su pabėgėlių integracijos procesais yra reguliari ir įprasta veikla.

Šis gidas bus naudingas organizacijoms, kurios siekia įsivertinti savo praktikas, vidaus politiką ir sustiprinti gebėjimus pabėgėlių integracijos procesuose.

iMAPPY gidas taip pat gali būti naudingas nevyriausybiniams organizacijoms, kurios vis dar nėra labai aktyvios, tačiau nori plėsti savo įtakos zonas ir pradėti aktyviai užsiiminėti pabėgėlių integracijos veiklomis ir šių veiklų integracija į kasdienes organizacinius darbus.

Gido struktūra

Gidą sudarančios dalys:

- Skyriuose „Pagrindiniai apibrėžimai“ ir „Sėkmingos jaunųjų pabėgėlių integracijos link, Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo“, jūs rasite esminę informaciją, svarbiausius apibrėžimus naudojamus gide ir trumpą aprašymą apie pagrindinį nevyriausybinių organizacijų vaidmenį sėkmingos pabėgėlių integracijos kontekste.
- Dalyje „Tapk pabėgėliui draugiška organizacija!“ rasite įrankius ir nuorodas, kurios leis pirmiausiai pereiti per organizacinį vystymosi procesą ir suplanuoti sisteminius pakitimus jūsų organizacijoje siekiant tapti pabėgėliams draugiškesne organizacija. Skyriuje rasite:
 - Įsivertinimo įrankį, kuris leis įvertinti jūsų organizacinę strategiją ir praktikas pabėgėlių integracijos kontekste;
 - Bandomąjį įrankį, kuris padės jums planuoti konkrečius pokyčius jūsų organizacijoje siekiant tapti pabėgėliams draugiškesne organizacija;
 - Jūsų organizacijos gebėjimams vystyti skirtos gairės ir visą apimančių strategijų, praktikų pritaikomumas dirbant ir remiant pabėgėlių integraciją jūsų šalyje. Šiame skyriuje taip pat rasite iMAPPY projekto partnerių pavyzdžius kaip pabėgėlių integracijos procesai, praktikos ir įstatymai taikomi skirtingose nevyriausybiniuose organizacijose.
- Paskutinė, tačiau ne mažiau svarbi gido dalis suteiks galimybę sužinoti daugiau informacijos apie pabėgėlių integracijos sistemas iMAPPY projekto partnerinėse šalyse.

Pagrindiniai apibrėžimai

- **Prieglobsčio prašytojai** – tai užsieniečiai, kurie įstatymo nustatyta tvarka pateikė prašymą prieglobsčiui gauti ir dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas. Tai yra teisinis procesas, kuris gali trukti net iki kelerių metų. Pabėgėlio statusas gali būti suteiktas atsižvelgiant į atvejo rimtumą ir į žmogaus persekiojimo motyvais pagrįstų baimių realumą, šalyje iš kurios šis asmuo yra kilęs/usi.
- **Kultūra** – etniškumo išraiškos forma. Kultūra apima papročius, vertybes, elgesio modelius ir komunikacijos būdus, kuriais mes esame priklausomi ir susaistyti su viena ar kita bendruomene.
- **Įvairovė** bendresne prasme yra suprantama kaip pagarba skirtybėms ir įgalinimas skirtingų socialinių, kultūrinių grupių saviraiška nepriklausomai nuo amžiaus, lyties, etniškumo, religijos, negalios, seksualinės orientacijos ar nacionalinio statuso. Įvairovė leidžia tyrinėti skirtumus pozityvioje, saugioje ir ugdančioje aplinkoje. Tai taip pat reiškia toleranciją vertybėms nesistengiant įrodyti priešingo požiūrio pranašumo. Įvairovės koncepto propagavimas leidžia ne tik apjungti, tačiau ir džiaugtis didžiule skirtubių dimensijų palete įgalinant kiekvieną individą prisidėti prie bendruomenės gerbūvio jam/jai priimtinais, laisvai pasirenkamais būdais.
- **Lygybė** reiškia visų naudojimąsi lygiomis politinėmis ir pilietinėmis teisėmis. Tai visiems vienoda pagarba, orumas ir galimybės. Šis apibrėžimas susideda iš keturių kertinių, pamatinių aspektų:
 - o Prieiga prie paslaugų
 - o Įtrauktis į sprendimų kūrimą ir bendruomenės kūrimą
 - o Santykiai grįsti meile, rūpesčiu ir solidarumo principu
 - o Įvairovės pripažinimas ir teisė į socialinį statusą
- **Etninė mažuma** – apibrėžia kultūrą arba etninę grupę, kuri gali būti aiškiai atskirta nuo etninės daugumos.
- **Įtrauktis** – terminas plačiai naudotinas socialiniuose ir ugdymo politikos formavimo procesuose išreikšti socialinį kontraktą. Įtrauktis reiškia, jog visi žmonės, nepriklausomai nuo visuomenės, turėtų turėti priėjimą ir galimybes naudotis teisėmis visiems lygiais terminais. Tai reiškia, kad institucijos, struktūros ir priemonės turėtų būti suderintos su įvairovės principų plėtra, skirtingais gyvenimo būdais ir tapatybių saviraiška. Iš kitos pusės, įtrauktis reiškia galimybes ir resursus mažinant kliūtis, neprieinamumą ir marginalizaciją. Neformalaus švietimo ir Europos darbo su jaunimu kontekste, įtrauktis yra

suprantama kaip visa apimanti strategija ir praktika užtikrinanti mažesnes galimybes turinčių žmonių geresnį įtraukimą į struktūras ir kuriamas programas.

- **Integracija** yra skirtybes apjungianti sintezė, kuri sukuria aiškiai išreikštą „visumą“. Gerai įgyvendinta integracija kuria darną – pusiausvyrą – tarp skirtingų elementų. Kasdieniniame naudojime, šis terminas dažniausiai siejamas su užsieniečių socialine integracija arba žmonių su negalia įtrauktimi lygiomis sąlygomis į daugumos socialinius procesus. Šiuo metu, socio-politinis, europietiškas integracijos diskursas daugiausiai dėmesio skiria lingvistiniams ir religiniams imigracijos iš trečiųjų valstybių (ir regionams už Europos ribų) naratyvams akcentuoti. Bet kokia yra tikroji integracijos esmė ir paskirtis? Kaip įmanoma užtikrinti, jog kiekvienas turėtų lygias galimybes veikti ir reikštis šioje integracinėje sintezėje? Ar ši sintezė turėtų būti lyg „verdantis puodas“ arba „salotų mišinys“? Tradiciškai, tie, kurie „nepritampa“ prie vyraujančio požiūrio ar daugumos, turi tam tikru mastu asimiliuotis ir įsilieti į tą bendruomenę. Tai reiškia, kad tokie žmonės norintys integruotis į visuomenę, turi dalinai perimti daugumos vertybes ir praktikas. Priklausomai nuo aplinkybių, integracija galėtų būti sinonimas asimiliacijai. Tačiau integracija ne visada esti kaip dvipusis procesas, todėl mažumos ir daugumos turi sutarti dėl daugialypio suderinamumo su tikslu kurti bendrais principais, visas puses tenkinančią sintezę. Turbūt būtų sunku nuneigti, jog Europos visuomenės demonstruoja ganėtinai gerus rezultatus šiuo požiūriu, kol vieni teigia esą šios sintezės procese, kiti tuo tarpu argumentuotai tikina, jog turi sukūrę puikiai veikiančią daugiatautišką ir kosmopolitišką santvarką.

- **Tarpkultūriškumas** – tai požiūris siekiantis socialinės harmonijos daugiatautėje visuomenėje. Tarpkultūriškumo paradigma aktyviai skatina dialogą, supratimą, kooperaciją, bendradarbiavimą ir pagarbą tarp visų kultūrinių, ir religinių grupių. Tarpkultūrinis supratimas remiasi idėja, jog visi gyventojai kurs bendrą gerbūvj.

- **Pabėgėlis** – asmuo, kuris buvo priverstas/a palikti savo šalį dėl persekiojimo, karo ar į jį/ą nukreipto smurto proveržio. Pabėgėlis turi pagrįstą persekiojimo baimę dėl priklausymo kitai rasei, religijai, esant kitos tautybės, kitokios politinės nuomonės ar narystės statuso tam tikroje socialinėje grupėje. Dažniausiai tokie žmonės negali sugrįžti į savo namus arba jie tiesiog bijo tai daryti dėl jų šalyje vykstančių neramumų ir jau minėtų persekiojimų. Karas ir etniniai, religiniai, gentiniai smurto proveržiai yra esminės priežastys kodėl pabėgėliai yra priversti palikti savo šalis.

Sėkmingos jaunų pabėgėlių integracijos link. NVO vaidmuo

Tūkstančiai jaunų pabėgėlių šiuo metu ieško geresnio ir saugesnio gyvenimo Europoje. Didžioji jų dalis už savęs paliko skurdą, konfliktines situacijas, karą ir nesaugumo jausmą. Tai yra priežastys, dėl kurių jie buvo priversti tapti pabėgėliais ir geresnio gyvenimo sąlygų ieškoti svetur. Daugeliu atveju, naujoji priimančioji bendruomenė jiems pasiūlo visiškai kitokią socialinę, kultūrinę ar ekonominę struktūrą. Gebėti prisitaikyti prie naujo konteksto, reikalinga atitinkama pagalba. Prastos ir abejotinos gyvenimo sąlygos, švietimo stoka, o taip pat, ir diskriminacinis požiūris, stigmatizacija, sukuria socialinės įtraukties barjerus jaunesiems pabėgėliams.

Kuomet jauni žmonės turintys migranto ar pabėgėlio statusą yra tinkamai sujungti su atitinkamomis tarnybomis, jie ko gero geriau:

- *suvoks nepriklausomybę ir tapatybę perėjimo į pilnametystę procese;*
- *vystys sąryšį ir priklausomybės jausmą, ypač diskriminacijos, neigiamos patirties ar pirmojo įspūdžio atvykus į svetimą šalį kontekste;*
- *susiorientuos kompleksiškoje, skirtybių kupinoje gimtosios ir dominuojančios vietinės kultūros aplinkoje, lengviau atpažins skirtingų kartų akulturacinius skirtumus;*
- *plėtos lankstumą ir prisitaikymą prie įvairiapusio konteksto;*
- *išlaikys stiprų ryšį su artimaisiais ir jų bendruomenėmis;*
- *kurs stiprų ryšį su žmonėmis ir bendruomenėmis, kurios yra patyrusios tą patį.*

Jauni žmonės, kurie juos įtraukančių organizacijų dėka yra įgalinti veikti, galės labiau prisidėti ir dalyvauti priimančiosios visuomenės kūrimo procese. Tai skatina socialinę kohesiją arba socialinį ryšį, kurio rezultate – bendruomenė laimi. Organizacijos taip pat gali išvelgti tokios strategijos privalumus.

Organizacijos taip pat turi socialinę atsakomybę – glaudžiau bendradarbiauti arba įsitraukti. Teisinga ir lygiais principais grįsta visuomenė yra paremta žmogaus teisių principais ir gali gyvuoti tik, jeigu jokios socialinės, kultūrinės ar kitokios grupės nėra (ne)sąmoningai atskirtos nuo tos visuomenės. Jauni žmonės, turintys migranto arba pabėgėlio statusą per daug dažnai gauna prastą visą apimančių, didelių organizacijų paslaugas, kurios daugiau prisideda prie atskirties didinimo. Dėl šios priežasties yra labai svarbu, jog organizacijos dirbtų ir plėtotųsi diegdamos kultūrinę įtrauktį didinančias praktikas.

Tapk pabėgėliui draugiška organizacija!

Paslaugų grįstų pamatiniais lygybės ir įtraukties principais kūrimas reiškia projektų, programų, ir veiklų kvestionavimą bei analizavimą. Organizacija turėtų sau atsakyti, ar vykdoma veikla yra paremta daugumos normomis ir vertybėmis, ar veiklos apima jaunų žmonių poreikius, sudaro sąlygas įvairovės egzistavimui nepriklausomai nuo jų identiteto.

Šis skyrius padės peržiūrėti skirtingus organizacijos vystymosi etapus ir suteiks galimybę inicijuoti pakeitimus siekiant tapti organizacija, remiančia sėkmingą jaunų pabėgėlių integraciją. Skyrius padės:

- įvertinti kokių mastu jūsų organizacija yra įsitraukusi į jaunų pabėgėlių integracijos kontekstą;
- susiplanuoti pakeitimus ir (pa)tobulinius organizacijos viduje;
- koordinuoti ir užtikrinti jaunų pabėgėlių įtraukimą ir lygiateisiškumą, kuomet kreipimaisi ir prašymai yra teikiami per jūsų organizaciją, naudojant jūsų valdymo politiką ir praktikas.

Įvertink savo organizaciją!

Šis įsivertinimo įrankis jums leis peržiūrėti jūsų organizacijos vidaus politikos taisykles ir praktikas pabėgėlių integracijos kontekste.

Įrankis apima toliau minimas organizacijos valdymo politikos ir praktikų sritis:

- organizacinė kultūra ir pamatinės vertybės;
- organizacijos vidaus politika ir procedūros;
- profesinė plėtra;
- veiklų / programų planavimas ir pristatymas;
- komunikacija.

Kaip naudoti šį įsivertinimo įrankį?

- Šis įrankis gali būti naudojamas įvairiais tikslais:
 - inicijuoti plėtros / vystymosi pakitimus organizacijos viduje;
 - stebėti kasdienes veiklas ir jų atitikimą esminiams lygiateisiškumo ir įtraukimo principams;
- Pamėginkite suburti skirtingas pareigas organizacijoje turinčius žmones ir šį įrankį išbandyti drauge – nuo atsakingų už valdymą iki tiesiogiai dirbančių su tiksline auditorija.
- Pamėginkite būti kiek įmanoma nuoširdesni atsakinėdami į įrankyje pateiktus klausimus;
- Jauskitės laisvai pritaikant šį įrankį savo organizacijos poreikiams ir bendresne prasme vietiniam kontekstui.

Rodiklis

Organizacinė kultūra ir pamatinės vertybės

Klausimai į kuriuos atsakyti

Jūsų komentarai

Pamatinės žmogaus teisių vertybės, požiūris prieš diskriminaciją, įtraukimas ir įvairovė yra mūsų organizacijos pagrindas

- Kokia jūsų organizacijos misija?
- Kaip pamatinės žmogaus teisių vertybės, požiūris prieš diskriminaciją, įtraukimas ir įvairovė atsispindi jūsų misijoje?

Organizacijos vidaus politika ir procedūros

Mūsų organizacija turi rašytinį įsipareigojimą suteikti lygias ir įsitraukimą skatinančias paslaugas / pagalbą

- Kokius mechanizmus ir procedūras siekiant apsaugoti dalvyius nuo diskriminacijos ir rasizmo apraiškų turi jūsų organizacija?
- Ar jūsų organizacija turi rašytinį įsipareigojimą didinti įsitraukimą, vystyti tarpkultūriškumą ir anti-rasistinį požiūrį? Jei taip, koks jis?

Profesinė plėtra

Mūsų komandos nariai ir savanoriai yra apmokyti suteikti įsitraukimą didinančią pagalbą ir paslaugas jauniems pabėgėliams

- Kokiu mastu jūs ir jūsų organizacijos darbuotojai yra informuoti žmogaus teisių ir konkrečiau kalbant pabėgėlių, ir prieglobščio siekiančių žmonių teisių klausimu?
- Kokius mokymus (paruošimą) gauna jūsų darbuotojai ir savanoriai tarpkultūriškumo, kultūrinio supratimo, rasizmo, jaunų žmonių atstovaujančių etnines mažumas srityse?

Rodiklis	Klausimai į kuriuos atsakyti	Jūsų komentarai
<p>Veikla / programos planavimas ir pristatymas</p> <p>Organizacijos veiklos ir programos yra sukurtos ir teikiamos siekiant įtraukti įvairiapusių poreikius ir jaunų žmonių tapatybes egzistuojančias bendruomenėje.</p>	<p>Klausimai į kuriuos atsakyti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ar jūsų organizacija yra atvira migranto statusą turintiems žmonėms? Kaip jūs juos įtraukiate į savo vykdomas veiklas? • Kaip gerai esate susipažinę su jūsų vietovėje gyvenančiomis etninėmis grupėmis? Kaip jūs renkate informaciją apie jas? • Kaip jūs užtikrinatė, kad veiklos ir programos jūsų vietovėje yra savalaikės ir aktualios skirtingoms etninėms grupėms ir kultūroms? • Kaip derinate poreikius, problemas ir jaunų žmonių, kilusių iš etninių mažumų patirtis savo programose ir veiklose? • Ar jūsų programos ir veiklos atsižvelgia į skirtingus religinius poreikius? Kaip derinate / tvarkotės būtent su tokiais atvejais? • Kaip užtikrinatė saugumą ir visų jaunų žmonių dalyvaujančių jūsų veiklose saugumą? • Ar gali kiekvienas jaunas asmuo, gyvenantis jūsų vietovėje dalyvauti jūsų organizacijos inicijuojamose programose prieš rasizmą, už lygybę, įsitraukimą ir tarpkultūrinį mokymąsi? 	
<p>Komunikacija</p> <p>Mūsų organizacija deda reikiamas pastangas užtikrinti teisingą, objektyvią komunikaciją dirbant ir su tiksline grupe (jauni pabėgėliai), ir su platesniu žmonių ratu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ar jūs užtikrinatė jaunų pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų komunikaciją reikiama kalba? Kaip? • Ar naudojate organizacijoje aktualius ir tinkamus komunikacijos kanalus ryšii su pabėgėliais, ir prieglobsčio prašytojais palaikyti? Įvardinkite tuos kanalus. Kokie jie? Kaip juos atpažinti? ? • Kaip jūs skatinate lygiateisiškumą ir žmogaus teises, tiek organizacijos viduje, tiek už jos ribų? • Ar jūs taikote esminius etikos principus pristatinėdami veiklas susijusias su pabėgėliais plačiajai auditorijai? Kokie tie principai ir kaip jūs juos taikote? 	

Planuok organizacinius pokyčius!

Po jūsų organizacijos vidaus politikos ir praktikų įsivertinimo proceso pabėgėlių integracijos kontekste, norėtumėme pasiūlyti susiplanuoti konkrečių veiksmų planą kaip suteikti kokybiškas paslaugas pabėgėliams ir būti labiau įtraukiančia, ir įsitraukiančia organizacija. Pateikiame kelis paprastus organizacinių pokyčių žingsnius:

1. Sugrįžkite į įsivertinimo procesą, kurį atlikote;
2. Identifikuokite konkrečias sritis, kuriose norėtumėte pokyčių;
3. Improvizuokite, pasvarstykite ir sukurkite konkrečių veiksmų / veiklų;
4. Paruoškite veiklų / veiksmų planą, kuris skatintų pokyčius organizacijoje. Galite pasinaudoti šablonu pateiktu žemiau (nesivaržykite pritaikydami šį šabloną pagal jūsų organizacijos poreikius!):

	Igyvendinti planuojamos veiklos	Iki kada?	Kas yra atsakingas?	Kokios pagalbos jums reikės?
Trumpa trukmė (1-2 savaitė/s)				
Vidutinė trukmė (1-3 mėnuo)				
Ilgą trukmė (6-12 mėnesių)				

Pritaikykite įtraukties politiką ir praktikas savo organizacijoje!

Šioje dalyje jūs rasite gebėjimų stiprinimo gaires siekiant sustiprinti pabėgėlių integracijos procesus jūsų organizacijoje. Žemiau išdėstytos gairės ir patarimai taip pat parodo kaip pritaikyti įtraukties strategijas vidaus politikai ir praktikoms. Gairės taip pat yra iliustruotos projekto partnerių pavyzdžiais, kurie, tikimės įkvėps pokyčiams ir tobulėjimui jūsų organizaciją.

Organizacinė kultūra ir pamatinės vertybės

- Pabrėžkite savo organizacijos pamatines vertybes;
- Kitiškai vertinkite organizacijos funkcionavimą ir vertybes: atvirumas skirtybėms, noras prisidėti prie įvairovės puoselėjimo, įsipareigojimas vykdyti anti-rasistinę politiką, lygiateisiškumas veiklose ir programose;
- Dar kartą peržiūrėkite savo organizacijos principus, kuriais vadovaujatės: vizija, misija, darbo principai ir metodai. Įvertinkite savo įsitraukimą į jaunų migrantų ir prieglobsčio prašytojų procesus, ir kiek tai koreliuoja su jūsų organizacijos misija, tikslu.
- Užtikrinkite nuolatinės pastangas kuriant organizacinę kultūrą, kurioje kiekvienas skatina, supranta ir vadovaujasi įvairovės kultūra.
- Dirbkite su partneriais ir kolegomis, kurie turi pabėgėlio ar migranto statusą. Tai padės jums ir jūsų organizacijai geriau suprasti šių žmonių pažiūras, iššūkius su kuriais jiems tenka susidurti kuomet kalbame apie įtraukimą, lygiateisiškumą ir įvairovės puoselėjimą.

GEROJI PATIRTIS IŠ LIETUVOS

Esminės Pasaulio piliečių akademijos vertybės

Pačiame Pasaulio piliečių akademijos priešaušryje, akademijos įkūrėjai suformulavo pamatines organizacines vertybes ant kurių ši organizacija ir buvo pastatyta. Pasaulio piliečių akademija turi suformuotą vertybių kompleksą, kuris įtraukia tokias vertybes kaip: solidarumas, pagarba, atsakomybė prieš patį save ir kitus žmones, atvirumas, aktyvus dalyvavimas, bendradarbiavimas, ir tikėjimas kuriamis pokyčiais. Be to, svarbiausiomis vertybėmis organizacija laiko lygybę, teisingumą, toleranciją, taiką ir pagarbą įvairovei, pvz., projektų ir veiklų metu jauni žmonės skatinami dirbti išvien nepriklausomai nuo jokio socialinio statuso, ieškoti kompromiso, suvokti inicijuojamų projektų / veiklų svarbą ir prasmę.

Organizacinė vidaus politika ir procedūros

- Ieškokite informacijos kaip tiesiogiai susijusios teisinės sąlygos ir reglamentavimai gali padėti skatinti įtraukimą, lygiateisiškumą ir spręsti apsaugos bei saugumo klausimus jūsų organizacijoje;
- Peržiūrėkite esamas vidaus politikos procedūras ir gaires. Įsitikinkite, jog socialinė įtrauktis, kova su rasizmu ir diskriminacija tvirtai laikosi jūsų organizacijoje;
- Apibrėžkite konkrečias saugios aplinkos vystymo procedūras tiek fiziškai, tiek emociškai visiems jauniems žmonėms jūsų organizacijoje;
- Imkitės visų reikiamų priemonių, kad asmeniniai jūsų organizacijos dalyvių duomenys būtų saugomi ir kaupiami remiantis visais asmeninės informacijos apsaugos įstatymais ir reikalavimais;
- Įtraukite migranto ar pabėgėlio statusą turinčius kolegas ir jaunus žmones į konsultacijas susijusias su vidaus politika, procedūromis ir praktikomis, kurios skatina įsitraukimą, lygiateisiškumą, įvairovės puoselėjimą;
- Motyvuokite kolegas ir jaunus žmones išbandyti vidaus politikos taisykles ir procedūras;
- Stebėkite vidaus politikos ir procedūrų eigą. Įgyvendinkite patobulinimus, jei reikia;
- Pagalvokite apie procedūras, kuriomis galėtumėte pranešti apie diskriminacines problemas jūsų organizacijoje, ypač jei tos problemos didelės.

GEROJI PATIRTIS IŠ SLOVAKIJOS

Patirčių perkėlimas į pabėgėlių integracijos procesą

Dvišalė kooperacija su Norvegijos partneriu ir gerosios praktikos, kurios gali padėti integracijos į visuomenę procesui:

- gerai pritaikyta darbo su pabėgėliais ir prieglobsčio prašytojais sistema;
- puikiai struktūruota informacijos sistema (internetinis puslapis, gidas, instrukcijos) – išsaugomas individualus pasirinkimas ir atsakomybė rinktis;
- paramos sistema – išmokti šalies, kurioje apsistoja – kalbą, skirtingi mokymo ir pagalbos būdai.

Daugiau informacijos apie gerąją patirtį:

http://charitanitra.sk/wp-content/uploads/2016/05/REPORT_NORWAY_ENG.pdf

Profesinė plėtra

- Sudarykite galimybes profesiniam vystymuisi ir mokymuisi kultūrinių kompetencijų srityje. Kitaip tariant, sudarykite sąlygas darbuotojams, vadovams ir savanoriams įgyti kompetencijų ir žinių dirbant su migranto ar pabėgėlio statusą turinčiais jaunais žmonėmis;
- Suteikite specialybes, kultūrinių kompetencijų plėtros galimybes jūsų organizacijos kolektyvui ir savanoriams siekiant:
 - užtikrinti nuoširdų bendravimą ir pagalbą migranto ar pabėgėlio statusą turintiems jauniems žmonėms;
 - užtikrinti, kad kultūrinės įvairovės konceptas yra integruotas į organizaciją;
 - sustiprinti organizacijos mikroklimatą;
 - prisidėti prie glaudesnio, kultūriškai skirtingų organizacijos darbuotojų bendradarbiavimo;
 - sustiprinti organizacijos kultūrą, užtikrinant, jog vertybės atsispindi praktikoje;
- Pagalvokite apie kultūriškai skirtingų organizacijos darbuotojų skaičiaus padidinimą – tai ženkliai prisidėtų prie įtrauktį skatinančios organizacijos kultūros, parodant skirtingus supratimus ir perspektyvas;
- Nuolatos skatinkite profesinį tų darbuotojų tobulėjimą, kurie nuolatos turi tiesioginį kontaktą su migranto ar pabėgėlio statusą turinčiais žmonėmis (pvz., įsitraukimas į aktualius ir svarbius susitikimus, projektinius, orientacinius renginius);
- Suteikite galimybes profesiniam darbuotojų augimui sprendžiant ir atliepiant specifinius iššūkius su kuriais jauni žmonės turintys pabėgėlio ar migranto statusą gali susidurti.

GEROJI PATIRTIS IŠ GRAIKIJOS

SILO projektas

IASIS NVO įvykdė projektą SILO (Įgūdžiai ir kompetencijos jaunimo darbuotojams / patarėjams kaip organizuoti darbą / paslaugas didinant sąmoningumą pasinaudojus visuomenę įtraukiančiomis meno formomis ir metodais). SILO tikslas iškelti atskirties problemas, kurios atsiranda dėl bendrųjų gebėjimų ir mokymosi galimybių stokos, ypatingą dėmesį skiriant Graikijos migracijos atvejui.

Projektas siekė ugdyti pedagoginį procesą. Kitaip tariant, socialinę atskirtį patiriantys pilnamečiai galėjo praktikuoti savo įgūdžius, įgyti naujų, o tai daryti kartu su grupe skirtingų menininkų dalyvaujant įvairių meno formų užsiėmimuose. Į tokį bendradarbiavimo procesą buvo įtraukti įvairūs menininkai pvz., filmų, video klipų kūrėjai, muzikantai, rašytojai, tapytojai ir t. t. Projektas siekė įtraukti į meno procesą bent vieną asmenį iš tikslinės grupės ir duoti jam galimybę dalyvauti pasirinkto menininko veikloje.

SILO projektas pabrėžia du svarbius projektinius tikslus:

- a)** poreikis įtraukti socialiai atskirtus pilnamečius į mokymosi ir tobulėjimo procesą;
- b)** poreikis pasitelkus neformalųjį švietimą suteikti naujus būdus mokytis, įtraukti pilnamečius į įvairias meno formas ir per jas vystyti, ir stiprinti kompetencijas.

Daugiau informacijos apie projektą:

<http://www.silo.media/>

GEROJI PATIRTIS IŠ GRAIKIJOS

LIGHTHOUSE projektas

LIGHTHOUSE (liet. vert. ŠVYTURYS) sukūrė inovatyvų modelį ir įrankius / metodus stiprinant mokymosi visą gyvenimą konceptą, ir karjeros galimybes migrantams. LIGHTHOUSE projektas suteikė migrantams konsultacijas, pagalbą ir siekė suformuoti prieinamas sąlygas mokytis, stiprinti įgūdžius įsidarbinimui, mobilumui. Projektas gimė kaip dviejų sėkmingų sistemų sandara: austrų modelis *LOT-House (learning, orienting, trying-doing - liet. vert. mokymasis, orientavimasis, bandymas-darymas)*, sukurtas partnerių iš Austrijos BEST organizacijos; ir gerai veikianti prancūzų sistema nukreipta į neformalaus ir neoficialaus mokymosi pripažinimą. Nuo 2014 rugsėjo iki 2017 rugpjūčio, septyni partneriai iš Ispanijos, Norvegijos, Graikijos, Prancūzijos, Kipro ir Austrijos subūrė patyrusius ir kompetentingus specialistus į konsorciumą siekiant įgyvendinti šį projektą.

LIGHTHOUSE remia mokymosi visą gyvenimą koncepciją ir karjeros galimybių sukūrimą migrantams, pripažįstant migrantų gebėjimų stiprinimą, įsidarbinimą ir mobilumą kaip prioritetinę sritį.

LIGHTHOUSE: Įgūdžiai ir kompetencijos jaunimo darbuotojams / patarėjams kaip koordinuoti migrantus šiuose procesuose:

- sociokultūrinė integracija;
- pirminio, būtinojo mokymosi pripažinimas;
- ugdymas ir mokymasis visą gyvenimą;
- profesinis vertinimas ir konsultacijos karjeros klausimais;
- mobilumo iššūkiai, sėkmės faktoriai ir galimybės.

Daugiau informacijos galite rasti:

<http://www.lighthouse-project.eu/>

GEROJI PATIRTIS IŠ SLOVAKIJOS

Edukacinė medžiaga mokytojams „We are at home here“ (liet. vert. „Mes čia kaip namie“)

Tarptautinė Migracijos organizacija (IOM) paskelbė edukacinės medžiagos rinkinį apie migraciją: dokumentinis filmas, mokomoji medžiaga ir informacinis plakatas. Edukacinė medžiaga pasitarnavo kaip visą apimantis pristatymo įrankis, kuri galima naudoti kaip įvadą į migracija ir migracijos pristatymą plačiajai auditorijai. Šis įrankis turėtų ypač praversti mokytojams ir dėstytojams dirbantiems multikultūrinio švietimo kontekste ir taip pat specialistams, jaunimo darbuotojams, kurie stiprina migrantų gebėjimus ir įgūdžius darbo rinkai.

Edukacinę / mokomąją medžiagą galite rasti čia:

<http://www.iom.sk/en/activities/17-aktivity/integracia-mgrant-ov/285-we-are-at-home-here-educational-materials-for-teachers-and-lecturers>

Programos planavimas ir pristatymas

- Sužinokite kiek žmonių jūsų vietovėje turi migranto ar pabėgėlio statusą, pažinkite pagrindines jų kilmės šalis ir kalbas, kuriomis jie kalba;
- Pasidomėkite daugiau apie jaunos žmones, kurie turi migranto ar prieglobsčio prašytojo statusą jūsų vietovėje, nepamirškite jų religinio ir kultūrinio konteksto;
- Atpažinkite poreikius, problemas ir kliūtis darbui su jaunimu, kurios gali iškilti žmonėms turintiems pabėgėlio ar migranto statusą;
- Sužinokite apie pagalbą ir paslaugas teikiamas migrantams, prieglobsčio prašytojams, ir pabėgėliams jūsų vietovėje;
- Junkitės į tinklą su kitoms vietinėmis organizacijomis, kurios turi tuos pačius iššūkius kaip ir jūs;
- Paruoškite savo organizacijos kolektyvą ir jaunos žmones su kuriais dirbate kultūrinio sąmoningumo ir kovos su rasizmu programas;
- Sukurkite strategiją kaip jūs užtikrinsite ilgalaikes galimybes ir jaunų žmonių turinčių migranto ar pabėgėlio statusą įtraukimą ilgalaikėje perspektyvoje. Jei vienas projektas baigiasi ir nėra jokių galimybių tęsti partnerystę, tai gali pakirsti pasitikėjimą jūsų strategija;
- Suteikite daugiau laiko jaunimui turinčiam pabėgėlio ar migranto statusą įsitraukti į jūsų organizaciją;
- Išverskite pagrindinę informaciją apie jūsų organizaciją ir veiklas tokia kalba, kuri būtų suprantama jauniems pabėgėliams; būkite konkretūs – paaiškinkite kur ir kada jie gali prisijungti prie veiklų ir programų;
- Nebijokite klausti dalyvių turinčių migranto ar pabėgėlio statusą, kultūros iš kurios jie atvyko – tai geriausias būdas mokytis;

- Geriau imkitės iniciatyvų ir veiksmų, vietoje to, kad bijotumėt, jog galite įžeisti kažką, nebijokite daryti klaidas, matykite tai kaip vertingą mokymosi galimybę visiems;
- Pasitelkite ekspertus ir specialistus, dalinkitės savo nuomone, kurkite specialistų ir kitų tarnybų, organizacijų tinklą;
- Turėkite omenyje, kad migranto arba pabėgėlio statusą turintys jauni žmonės gali neturėti finansinių išteklių dalyvauti jūsų veiklose;
- Nesitikėkite, kad jauni žmonės taps tam tikros kultūros atstovais – jie ko gero nenorės būti diferencijuojami nuo kitų jaunimo grupių aplinkos kurį laiką;
- Sukurkite svetingą aplinką – padarykite savo bendruomenę saugia naujiems nariams;
- Gerbkite skirtumus – turėkite savo organizacijoje suformuotą vaizdinį, kuris demonstruotų jūsų atvirumą įvairovei, pvz., žmonių nuotraukas iš skirtingų pasaulio kampelių, pasisveikinimo gestai skirtingomis kalbomis ir t. t.;
- Dėkite pastangas kalbėti ir klausyti jaunų žmonių istorijų;
- Būkite lankstūs, kuomet planuojate ir įgyvendinate veiklas ir programas – paanalizuokite kurios veiklos aktualiausios ir labiausiai susijusios, išverskite medžiagą, skatinkite ir būkite kantrūs;
- Menas, teatras, fotografija, vaizdo įrašai, muzika, sporto varžybos ir žaidimai veikia ten, kur kalbos, ir susikalbėjimo galimybės yra daug mažesnės;
- Išbandykite planuojamas veiklas savo kultūroje – paklauskite savęs ar tai veiks jaunimui kilusiam iš skirtingų kultūrų;
- Lyčių problema gali iškilti. Stenkitės susitvarkyti su šiomis problemomis atsargiai ir jautriai, kiek tai įmanoma;
- Pasistenkite suprasti, kad daugelis linksmų veiklų ir žaidimų gali būti netinkami žmonėms suformuotiems kitos kultūros;
- Venkite veiklų, kuriose yra karo tematika, pvz., dažasvydis, šaudymasis lazeriais;
- Įkurkite tinklą su kitomis organizacijoms. Išsikelkite tikslą dalintis gerąja patirtimi ir įtraukimą skatinančiais metodais.

GEROJI PATIRTIS IŠ ITALIJOS

Migrantų ir pabėgėlių mokymas Italijos CARITAS organizacijoje

Didelė dalis Caritas organizacijų Italijoje siūlo įvairias mokymosi programas pabėgėliams ir migrantams siekdami paspartinti / paskatinti greitesnę integraciją, ir padėti jiems įsitraukti į visuomenę. Keletas pavyzdžių:

- **Vyno gamyba** – Pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai yra mokomi kaip pasigaminti Grechetto vyną ir alyvuogių aliejų Umbria regione, Todi mieste. Šis Caritas projektas remiamas JT pabėgėlių agentūros ir su kriminalinėmis grupuotėmis kovojančios *Liberio* organizacijos.
- **Solidarumo ferma** – Caritas Palermo sukūrė ir palaiko nuo Sicilijos sostinės atokiau įsikūrusią fermą, kurioje migrantai ir darbo neturintys italai augina gyvūnus, daržoves ir mokosi įvairių įgūdžių, kurie jiems pravertės ateityje. Projekto tikslas ir esmė – skatinti vietinės bendruomenės ir migrantų gyvenimą drauge, plėtoti bendrystę.
- **Šafrano kultivavimas** – Šafranas yra brangiausias prieskonis pasaulyje ir esminis ingredientas tradiciniam itališkui patiekalui – *risotto alla milanese* (liet. vert. „milaniškai pagaminti ryžiai“). Migrantai ir pabėgėliai Sicilijoje, Ragusa miestelyje yra apmokomi įvairių technikų kaip auginti šafraną, statyti akmenimis grįstas tvoras ir plėtoti kitus su žemės ūkiu susijusius įgūdžius. Šios prieš tai minėtos veiklos yra projekto „Let’s build knowledge“ (liet. vert. „Sukurkime žinias“) (*Costruiamo saperi*) dalis.
- **Universiteto laipsnis** – pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai turi galimybę teikti paraiškas paramai studijoms Italijos universitete. Stipendijos suteikiamos pietų Vietnamo – Italijos kilmės Lê Quyê n Ngô Dì nh advokatės, kuri buvo migracijos padalinio vadovė Italijoje garbei atminti. Lê Quyê n Ngô Dì nh, taip pat buvo imigrantė atvykusi iš Vietnamo 1960 metais.

Daugiau informacijos apie gerąją patirtį rasite čia:

<https://sconfinati.caritasambrosiana.it/mappa/index.html>

<http://www.caritasperugia.it/news/diocesi-umbria/grechetto-doc-asylon-progetto-rifugiati-todi>

<https://www.facebook.com/Vino-Asylon-un-progetto-per-i-rifugiati-a-Todi-190245954392643/>

GEROJI PATIRTIS IŠ ITALIJOS

„Orienta - Strumenti di orientamento al lavoro per richiedenti asilo“ (liet. vert. „Karjeros planavimo įrankiai prieglobsčio siekiantiems asmenims“)

Šis projektas siekia suteikti reikiamą informaciją pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams ieškantiems darbo Italijoje.

Šio projekto įrankis yra daugiakalbis vaizdo įrašas pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams. Vaizdinės medžiagos naudojimas yra paprastas ir labai efektyvus. Turinys yra sukurtas operatorių, kurie dirbo karštuose taškuose / kritinėse zonose, todėl informacija šiame video yra informatyvi, edukuojanti ir lengvai suprantama net ir turintiems tik pradinį išsilavinimą.

Šis vaizdo įrašas yra prieinamas skirtingomis kalbomis: anglų, prancūzų, arabų, bengalų, bambara, mandinka, fula ir volof.

Vaizdo įrašas pasakoja Adamo istoriją, kuris tariamai yra prieglobsčio siekiantis asmuo, ieškantis kaip įsitvirtinti bendruomenėje. Dėka jo istorijos, vaizdo įrašė yra kuriami du scenarijai kaip darbo paieškos atrodo Italijoje. Pirmasis, mažiau efektyvus būdas užsidirbti yra „darbai juodojoje rinkoje“, antrasis – įprastas darbas, kuriame Adamas gali realizuoti savo įgūdžius.

Vaizdo įrašas rekomenduoja keletą esminių žingsnių, kurie turėtų būti žengti: kryptingos darbo paieškos atitinkančios turimus įgūdžius, italų kalbos kursų lankymas, CV ruošimas, orientaciniai interviu vietinėje darbo paieškos tarnyboje ir t. t.

Daugiau informacijos apie gerąsias praktikas rasite:

[http://www.laimomo.it/a/index.php/it/altre-notizie/299-cer-](http://www.laimomo.it/a/index.php/it/altre-notizie/299-cer-care-lavoro-in-italia-piu-facile-con-i-video-multilingue-di-orienta-guida-pratica-per-richiedent-i-asilo)

[care-lavoro-in-italia-piu-facile-con-i-video-multilingue-di-orienta-guida-pratica-per-richiedent-i-asilo](http://www.laimomo.it/a/index.php/it/altre-notizie/299-cer-care-lavoro-in-italia-piu-facile-con-i-video-multilingue-di-orienta-guida-pratica-per-richiedent-i-asilo)

Įrankis italų kalba: <https://www.youtube.com/watch?v=opyMmqmTCaY>

Įrankis anglų kalba: <https://www.youtube.com/watch?v=MjbUmpb53RU>

GEROJI PATIRTIS IŠ SLOVAKIJOS

Filmo naktis su jaunimu iš Irako. Renginys organizuojamas Mereena nevyriausybinių organizacijų

2018 metų Vasarį, Nitros miesto savanoriai ir jaunieji irakiečiai buvo pakviesti pasižiūrėti Irake pastatyto filmo. Filmą buvo rodomas originalia kalba. Seanso metu, filmas buvo stabdomas ir asmuo atsakingas už filmo aiškinimą vertė, ir pasakojo siužetą. Filmo vakaras buvo suorganizuotas irakiečių bendruomenės centre, šeštadienio vakarą tų pačių jaunųjų irakiečių iniciatyva. Pirmasis tarpkultūrinis filmo vakaras buvo sėkmingas ir šis renginys turėtų įgauti pagreitį, ir vykti reguliariai.

„Vėlyvieji sekmadienio pusryčiai“, renginys organizuojamas Mereena nevyriausybinių organizacijų

„Vėlyvieji sekmadienio pusryčiai“ yra vienos dienos, vykstantis kartą per mėnesį turgus meno kavinėje, Nitroje. Irako pabėgėliai prisijungė prie šio renginio ir paruošė jų mėgstamiausių patiekalų ir jų mielai siūlė paragauti Nitros gyventojams.

Daugiau informacijos apie renginį:

https://www.facebook.com/pg/trafacka/photos/?tab=album&album_id=1571155396274862

STEP 3 projektas

Marginal nevyriausybinių organizacija kartu su ADRA NVO įgyvendina STEP 3 projektą Slovakijoje, kurio tikslas koncentruotis į prieglobstį gavusių ir finansinę tarptautinę apsaugą turinčių asmenų integraciją.

- suteikiama socialinė, teisinė ir psichologinė parama bei pagalba;
- suteikiama finansinė ir materialinė parama;
- suteikiama papildoma sveikatos apsauga;
- pagalba ir asistavimas gaunant tinkamą būstą ir įsidarbinimui reikalingas slovakų kalbos žinias, sociokultūrinį švietimą;
- persikvalifikavimo kursų finansavimas;
- laisvo laiko veiklos.

Daugiau informacijos apie šias gerąsias praktikas rasite nuorodoje žemiau:

https://marginal.sk/wp-content/uploads/2018/02/Z%C3%A1klad-n%C3%A9-inform%C3%A1cie_DOPLNKOV%C3%81-OCHRANA_Basic-information_SUBSIDIARY-PROTECTION_-STEP-3.pdf

GEROJI PATIRTIS IŠ TURKIJOS

KIZILAYKART

KIZILAYKART yra bankinė kortelė, kurios sklaida rūpinasi nevyriausybinė organizacija Turkijos raudonasis pusmėnulis (TRC) ir kuri bus išdavinėjama Halkbank banko padaliniuose. Ši kortelė gali būti naudojama visuose pardavimo taškuose ir taip pat bankomatuose visoje Turkijoje. Be to, grynujų pinigų išėmimas kortelės turėtojams nieko nekainuos.

The Emergency Social Safety Net (ESSN) (liet. vert. Skubaus socialinio saugumo tinklas) teikia ilgalaikę ir tarptautinę finansinių paslaugų pagalbą labiausiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms. Taip pat, siekia visiems pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams gyvenantiems periferijoje padengti būtiniausius maisto, aprangos, būsto poreikius.

Atsižvelgiant į vertinimus ir kriterijų atitikimą, kiekviena atitinkanti nustatytus reikalavimus šeima gaus mėnesinę 120 TL (Turkijos lirų) paramą kiekvienam šeimos nariui į TRC suteiktą KIZILAYKART banko kortelę.

GEROJI PATIRTIS IŠ TURKIJOS

SIHHAT projektas

Iniciatoriai Europos komisijos delegacija Turkijai ir Turkijos sveikatos apsaugos ministerija

SIHHAT projektas buvo sukurtas paremti įsteigimą, aprūpinimą ir veikimą 178 migrantų sveikatos centrų ir 10 bendruomeninių psichinių ligų centrų. Šie centrai kurs pirmojo ir antrojo lygio sveikatos paslaugų sistemą Sirijos pabėgėliams į kurią bus taip pat pakviesta apie 1500 medicinos įstaigos darbuotojų įskaitant ir gydytojus, ir seses iš jau minėtos Sirijos. Šis projektas siekia užtikrinti, kad tokių centrų įsteigimas užtikrintų geresnę sveikatos priežiūros poreikių ir teisių užtikrinimą. Projektas kreipia itin didelį dėmesį į vaikus ir moteris, kaip į prioritetinį, labai pažeidžiamą segmentą.

Komunikacija

Kuomet komunikuojama su jaunais žmonėmis turinčiais migranto ar pabėgėlio statusą:

- Stenkitės ramiai ir atsargiai perduoti rašytinę informaciją, kadangi jūs dar nežinote būsimų dalyvių, turinčių migranto ar pabėgėlio statusą kalbos ir supratimo lygio;
- Ir žodžiu, ir raštu suteikite informaciją kada ir kurioje vietoje vyksta susitikimai;
- Pakartokite instrukcijas ir nurodymus jei yra asmenų, kurie dar nesuprato;
- Nebijokite klausti dar kartą, jeigu kažko nesupratote – suteikite pokalbiui laiko; klauskite klausimų, kurie išaiškintų ir padėtų judėti toliau;
- Telefoniniai pokalbiai dažniausiai yra daug sudėtingesni su etninių mažumų atstovais. Žmonės dažniausiai nėra linkę taip gerai užfiksuoti telefoninės informacijos lyginant su gyvu bendravimu. Galimybė apsilankyti ofise, organizacijos patalpose ar kitoje vietoje (kitaip tariant – gyvas kontaktas) padeda efektyviau ir sklandžiau suteikti informaciją;
- Išversti leidimai vykdyti veiklas būtų daug kartų naudingesni. Apsvarstykite savo kolektyvo potencialą ir pagalvokite ar kas nors galėtų padėti išversti šias formas;
- Kiekvienas turi teisę į privatumą ir profesionalumą, todėl nenaudokite vaikų, artimųjų, draugų ar nekvalifikuotų keliomis kalbančių organizacijos narių kaip interpretatorių jokiame pokalbyje, kuris gali būti asmeniškasis arba jautrus;
- Pokalbiuose naudokite trumpus teiginius ir venkite žargono ar liaudies pasakymų;
- Vertimas gali vykti gyvai arba telefonu;
- Koncentruokitės / žiūrėkite į paslaugų naudotoją, bet ne į interpretatorių / vertėją, kuris jums padeda pokalbiuose.

GEROJI PATIRTIS IŠ ITALIJOS

Pagalba mokytis kalbos suaugusiems pabėgėliams

Europos taryba suteikė galimybę naudotis įrankiu, kuris remia visas nevyriausybinės organizacijas ir neatlygintinos pagalbos asociacijas teikiančias kalbos mokymosi paramą pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams.

Šis įrankis įtraukia 57 paruoštus naudoti instrumentus ir rekomendacinio pobūdžio medžiagą kaip bendrauti, organizuoti pirmuosius susitikimus ir stiprinti pozityvią grupės dinamiką pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams. Įrankis yra ilgos atrinkinėjimo, rinkimo ir eksperimentavo veiklos rezultatas. Jis buvo sukurtas kaip Europos komisijos finansuojamo projekto Linguistic Integration of Adult Migrants (LIAM) (liet. vert. Lingvistinė pilnamečių migrantų integracija) dalis, sutelkianti darbui ekspertų grupes iš Italijos, Jungtinės Karalystės ir Rumunijos.

Žemiau pateikiamas sąrašas ekspertų, kurie bendradarbiavo kuriant šį įrankį.

Italų ekspertai: Alessandro Borri (Provincijos centras pilnamečių švietimui „Montagna“ of Castel di Casio – Bolonija); Orazio Colosio (Provincijos centras pilnamečių švietimui Trevizas); Sabrina Machetti (Stranieri di Siena universitetas); Fernanda Minuz (tyrėja); Emilia Paonne (Asociacija „Bambini + Diritti“); Mariangela Recchia („Auxilium“ Kooperatyvas); Lorenzo Rocca (Stranieri di Perugia universitetas). Eksperimentinis įrankio testavimas Italijoje buvo atliktas 36 centruose nuo balandžio iki vasario mėnesio ir įtraukia 18 LIAM vietinių koordinatorių, 150 savanorių ir 2076 pabėgėlius.

Šis įrankis yra prieinamas 7 kalbomis – italų, anglų, prancūzų, vokiečių, olandų, graikų ir turkų. Turinys ir skyrių struktūra:

- Pradėkime
- Žodyno mokymasis
- Mąstymas apie kalbos mokymąsi
- Veiksmų planai stiprinant kalbą
- Kelionių žymėjimas ir bendravimas su priimančiąja bendruomene

Įrankį galite rasti šioje nuorodoje:

<https://www.coe.int/en/web/language-support-for-adult-refugees/home>

Daugiau informacijos apie šią gerąją patirtį:

<https://www.coe.int/it/web/lang-migrants>

Stiprinant lygiateisiškumo, įtraukimo ir įvairovės principus visuomenėje, taip pat rekomenduojama:

- Pasirinkti vaizdus, nuotraukas ar susijusias žinutes, kurios yra grįstos pagarbos, lygiateisiškumo, solidarumo ir teisingumo vertybėmis;
- Teisingai reprezentuoti bet kokį vaizdinį ar apibūdinamą situaciją;
- Vengti vaizdų ir žinučių, kurios potencialiai yra stereotipiškos, įjautrinančios, diskriminuojančios žmones, atvejus ar vietas;
- Naudoti vizualinę medžiagą, žinutes ir atvejo studijas maksimaliai suprantant turinį, dalyvaujant ir gavus leidimus;
- Užtikrinti tų žmonių konfidencialumą ir saugumą, kurie nusprendė pasidalinti savo istorijomis.

GEROJI PATIRTIS IŠ LIETUVOS

Vaizdinių ir pranešimų pateikimo kodekso principų laikymasis

Pasaulio piliečių akademija atsakingai laikosi esminių *Vaizdinių ir pranešimų pateikimo kodekso* principų, kurie buvo suformuluoti nevyriausybinėms vystymo bendradarbiavimo organizacijų, Airijos asociacijos.

Kodeksas pateikia rinkinį nurodymų ir patarimų nevyriausybinėms organizacijoms kaip modeliuoti ir įgyvendinti viešosios komunikacijos strategiją. Kodeksas sukurtas remiantis trimis pamatinėmis vertybėmis:

- Pagarba ir orumo išsaugojimas apie kalbamus žmones;
- Tikėjimas visų žmonių lygybe;
- Pripažinimas vystyti nešališkumo, solidarumo ir teisybės poreikį;

PPA įgyvendina esminius šio kodekso principus visose organizacijos veiklose ir taip pat remiantis šiais principais atrenka vizualinę medžiagą (nuotraukas, tekstinius pranešimus, vaizdo įrašai ir t. t.) projektams ir edukacinėms veikloms.

Daugiau informacijos apie šį vaizdinių ir pranešimų pateikimo kodeksą rasite: <https://dochas.ie/images-and-messages>

Pasinaudokite egzistuojančiomis galimybėmis!

Šioje dalyje jūs rasite tam tikros svarbios informacijos apie galimybes, kurio-
mis galite pasinaudoti stiprinant jūsų organizacijos gebėjimus ir gerinant jūsų
organizacijos darbą pabėgėlių integracijos lauke.

Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (PMIF)

Fondas skatina požiūrį užtikrinti aukštus apsaugos standartus migrantams ir pabėgėliams visoje Europoje ir yra skirtas teisių prieinamumui vystyti, ir žmonių atvykusių iš už Europos ribų esančių šalių integracijos priemonių nacionaliniu, lokaliu ir regioniniu lygmeniu užtikrinimui.

Veiklos, kurios yra remiamos gali apimti skirtingus etapus ir stadijas prieglobsčio suteikimo procedūrose ir pačioje prieglobsčio politikoje. Specialus dėmesys kreipiamas į pažeidžiamiausias socialines grupes, tokias kaip vieniši asmenys, moterys, paaugliai, vaikai ir senyvo amžiaus žmonės. Fondas dirba švietimo, kalbos kursų, paruošimo į darbo rinką, infrastruktūros vystymo, sveikatos ir psichikos apsaugoje, juridinės pagalbos ir įtraukimo į kultūrinį gyvenimą srityse. Tačiau tuo fondas neapsiriboja. Į veiklos sritis taip pat yra įtraukiama NVO administracinių sistemų stiprinimas, darbuotojų apmokymas ir aprūpinimas pagrindiniais dalykais (maistas, drabužiai, higienos reikmenys).

Didžioji dalis lėšų yra įsisavinama per bendrąjį valdymą remiantis daugiametėmis nacionalinėmis programomis. Maksimalus ES kofinansavimo koeficientas yra 75 % (90 % tam tikrais atvejais). Likusi dalis lėšų keliauja ES veikloms, nenumatytai pagalbai, techninei paramai ir Europos Migracijos tinklui. Lėšos skirstomos tiesioginiu arba netiesioginiu tvarkymu. Teikimai Europos Sąjungos mastu atliekami konkursų, kvietimų dalyvauti tvarka, nepaprastosios padėties atveju.

Vidaus Saugumo Fondas (VSF)

Valstybinių sienų ir vizų išdavimo kontekste, fondas siekia sukurti vienodą, aukštais standartais grįstą išorinių sienų kontrolę, harmonizuoti valstybinių sienų valdymą ir užtikrinti sklandų sienos kirtimą, efektyvų vizos suteikimą bei informacijos teikimą Europos Sąjungos valstybėse narėse. Atsižvelgiant į migracijos procesus, fondas siekia palengvinti teisinį kelią keliaujant į ES ir užtikrinti aukštos kokybės paslaugas ir lygiateisišką elgesį visiems vizos prašantiems asmenims. Teisėtvarkos srityje fondas skiria didelį dėmesį kovai su organizuoju nelegaliu sienos kirtimu ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo ir Sąjungos išorės sienų valdymo stiprinimui. Organizuoto nusikalstamumo atskleidimai ir tyrimai, seksualinio vaikų išnaudojimo atvejai, prevencija teroristinėms veikloms, su viza susijusių procedūrų mokymai, darbuotojų kalbos kursai ir tarpkultūriniai įgūdžiai, informacijos dalijimasis ir smurtinio radikalizmo prevencija, kibernetinis saugumas, vizos problemų sprendimas, komunikacijos infrastruktūra – sritys taip pat remiamos šio fondo.

Didžioji dalis lėšų yra įsisavinama per bendrąjį valdymą remiantis kasmetinėmis nacionalinėmis programomis (kvietimai teikti paraiškas, viešas pirkimas ir tiesioginiai paskyrimai). Projektai yra bendrai finansuojami 75 % arba 90 % tam tikroms veikloms ir iki 100 % techninei pagalbai. Likusios lėšos gali būti tiesiogiai arba netiesiogiai valdomos ES komisijos ir gali būti išdalintos kvietimų metu, ieškant specialistų, nepriklausomų ekspertų ar nepaprastosios padėties atveju.

Europos Socialinis fondas (ESF)

ESF yra priemonė skatinanti užimtumą ir pastovią integraciją į darbo rinką. Specialus dėmesys skiriamas žmonėms priklausantiems socialinės atskirties rizikos grupei ir žmonėms, kurie yra mažumos bendruomenių atstovai. Skatinant aktyvų įtraukimą ir deklaruojant lygias galimybes, ESF teikia socioekonominę marginalizuotų bendruomenių integracijos paramą ir kovoja su įvairių formų diskriminacija. ESF skatina lygiateisišką prieigą prie kokybiško išsilavinimo ir mokymosi visą gyvenimą koncepcijos, padeda stiprinti gebėjimus ir prisideda prie karjeros planavimo, įgūdžių įgavimo procesų. Siekiant sumažinti administracinę naštą ir didinti efektyvumą, ESF investuoja į institucinį ir administracinį gebėjimų stiprinimo švietimą, socialinę politiką, mokymus ir įsidarbinimą visiems suinteresuotiems subjektams ESF įgyvendinamas remiantis bendrojo valdymo būdu. Finansavimas visada susideda iš privataus arba viešo indėlio. Bendrojo finansavimo koeficientas varijuoja tarp 50 % ir 85 % visos projekto sumos. Parama gaunama teikiant paraiškas finansavimui gauti, konkurso būdu, viešaisiais kvietimais.

ES užimtumo ir socialinių inovacijų programa (EaSI)

Užimtumo ir socialinių inovacijų programa (EaSI) – tai ES lygmens finansinė priemonė, kuria siekiama skatinti aukštą, geros kokybės ir tvaraus užimtumo lygį, užtikrinti tinkamą ir pakankamą socialinę apsaugą, kovoti su socialine atskirtimi ir skurdu, gerinti darbo sąlygas. Atsižvelgiant į migrantus, kelios sritys turėtų būti itin svarbios. Programa remia adekvačios ES įsidarbinimo politikos, socialinės įtraukties ir apsaugos, kovos su diskriminacija sritis. Programos vienu iš prioritetų ir veiklos sričių taip pat gali būti nacionalinio ir tarptautinio dialogo plėtra siekiant vystyti sprendimo būdus egzistuojantiems poreikiams, ir suteikti finansinę paramą diegiant darbo rinkos politikos inovacijas. Mikrofinansų priemonė ir socialinė antreprenystė siekia didinti mikrofinansų pasiekiamumą pažeidžiamoms grupėms, ypač migrantams, moterimis, jauniems žmonėms ir nedidelio išsilavinimo darbuotojams, kurie nori kurti privačius mikro arba socialinius verslus. EaSI trečioji paprogramė, EURES – Europos užimtumo tarnybų tinklas, kuris informuoja, konsultuoja ir teikia įdarbinimo paslaugas darbdaviams, darbo ieškantiems asmenims ir visiems piliečiams, kurie nori pasinaudoti laisvo darbuotojų judėjimo teikiama privalumais.

Progress ir EURES yra tiesioginiai valdomos Europos Komisijos konkursų pagalba ir (arba) kvietimais teikti paraiškas. Teikimai Mikrofinansų ir socialinio verslumo kryptimi gali būti teikiami pildant paraiškas į kvietimą Europos Investicijų fondo internetiniame puslapyje.

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF)

ERPF siekia sustiprinti ekonominę ir socialinę Europos Sąjungos sanglaudą bei sumažinti regionų skirtumus, atskirtį. ERPF sutelkia investicijas į keletą pagrindinių prioritetinių sričių. Tai vadinamoji teminė koncentracija: naujovės ir tyrimai, skaitmeninė darbotvarkė, parama mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MV)), mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomika.

Migrantų ir pabėgėlių srityje, ERPF gali remti Europos Socialinį fondą (ESF) padedant integracijos procesams per investicijas į infrastruktūrą ir urbanistinę regeneraciją. Prioritetas yra teikiamas skatinti užimtumą ir socialinį įsitraukimą, kovoti su skurdu bei diskriminacija, ir investuoti į švietimą, mokymus, įgūdžių įgijimą ilgalaikėje perspektyvoje.

Fondas remia būsto ir priėmimo centrų įsteigimą, karštųjų taškų, socialinių ir sveikatos paslaugų, higienos ir vandens išteklių, investicijų į švietimo įstaigų plėtrą infrastruktūrinį vystymą. Fondas taip pat prisideda prie pirminės sveikatos apsaugos paslaugų plėtros, socialinės ir bendruomeninės rūpybos, tarpininkavimo, socialinio darbo veiklų, kalbos kursų, pabėgėlių ir migrantų integracijos stiprinimo.

ERPF kontroliuojamas pasidalijamojo valdymo principu per valstybių narių regioninės valdžios nacionalines programas. Fondas suteikia paramą dotacijomis, pinigineis premijomis, grąžintina parama ir finansinių instrumentų forma.

Kūrybiška Europa

Tai Europos Sąjungos programa, skirta Europos kultūrai, kinui, televizijai, muzikai, literatūrai, scenos menui, paveldui ir kitoms susijusioms sritims remti. Programa saugo ir skatina Europos kultūrinę ir kalbinę įvairovę bei puoselėja Europos kultūrinį turtingumą, prisideda siekiant Europos tikslų – pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo. Programa taip pat padeda kultūros ir kūrybos sektoriams prisitaikyti prie skaitmeninės eros pokyčių ir globalizacijos, atveria naujas tarptautines galimybes, rinkas ir auditorijas. Finansuojamos veiklos palaiko kultūrinį migrantų įvairovės indėlį Europoje. Kultūra gali būti būdas komunikuoti ir tapti dalimi kultūros.

Programa yra koordinuojama ir valdoma tiesiogiai Europos Komisijos per Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomąją agentūrą, kuri atsakinga už kasmetinių gairių rengimą ir finansinių sąlygų bei sumų paskirstymą. Projektai gali padėti migrantams socializuotis ir išreikšti save nepaisant kalbos barjero. Šie projektai taip pat gali būti naudingi keliant migracijos priežasčių ir pasėkmių sąmoningumą visuomenėje.

Europa piliečiams

„Europa piliečiams“ yra Europos Sąjungos programa, siūlanti finansavimą iniciatyvoms, kuriomis stiprinamas Europos atminimas ir skatinamas pilietinis dalyvavimas ES mastu. „Europa piliečiams“ skatina pilietinį ir demokratinį dalyvavimą miestų partnerių tinkluose, kuriuose dalyviai galėtų plėtoti įvairias socialinės įtraukties, savanoriavimo, tinklų kūrimo, miestų partnerystės, pilietinių akcijų veiklas. Ši programa taip pat puiki galimybė įgalinti tiesioginį dalyvavimą politiniuose vietos sprendimuose.

Partnerystės tarp miestų, partnerinių miestų tinklų, leidžia prisiliesti prie bendrų problemų ir dalintis resursais, organizuoti pilietinės visuomenės projektus, kurie skatintų tiesioginio Europos Sąjungos politikos formavime dalyvavimą (debatai, kampanijos, pilietinės akcijos, viešos apklausos, pilietinis įsitraukimas ir solidarumas, savanoriavimas, ekspertų susitikimai, sąmoningumą keliančios veiklos ir t. t.). „Europa piliečiams“ programa yra tiesiogiai valdoma Europos komisijos ir įgyvendinama per Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomąją agentūrą kasmetinių programų pagrindu.

Teisių, lygybės ir pilietybės programa

Ši programa užtikrina, kad žmonių laisvės ir teisės būtų viešai deklaruojamos, reiškiamos ir užtikrintos visoje Europos Sąjungoje. Programa siekia skatinti kovą su diskriminacija, vaikų teises, kelti sąmoningumą priešinantį rasizmui, ksenofobijai, smurtui prieš vaikus ir moteris, migrantus. Teisių, lygybės ir pilietybės programa remia gerųjų praktikų mainus, konferencijas, kampanijas nukreiptas į visuomenės sąmoningumo kėlimą. Taip pat remia analitines veiklas (studijas, standartų kūrimą, apklausas), informacinę medžiagą, veiklas nukreiptas puoselėti lygiateisiškumą ir žmogaus teises, be tėvų likusių vaikų iš migrantų šeimų globą ir jų teisių užtikrinimą, vieno langelio principu veikiančios informacijos punktai naujai atvykusiems, veiklos skatinančios Europietišku vertybių puoselėjimą ir t. t. Taip pat galima paminėti, jog ši programa fokusuojasi į gebėjimų stiprinimą, specialistų mokymus (darbuotojų mainai, ekspertų susitikimai, dirbtuvės), mokymo modulių ir virtualių tiesioginių/netiesioginių („online/offline“) mokymosi įrankių vystymą, abipusio mokymosi, ekspertų atrankos, kalbos kursų susijusių su teisine terminologija, švietimo medžiagos kūrimą ir t. t.

TLP programa yra tiesiogiai pavaldi Europos Komisijai (Generaliniam direktoriatui, Teisingumo ir vartotojų reikalų padaliniiui). Dotacijos skirstomos per kvietimus dalyvauti konkursuose, kvietimus teikti paraiškas. Kofinansavimo procentas projektams dažniausiai siekia 80%.

Erasmus+

Ši programa apima tokias sritis kaip švietimas, profesinis mokymas, jaunimas ir sportas. Erasmus+ remia žmonių mobilumą, kurio tikslas didesnis užimtumo lygis ir tarptautinių gerųjų praktikų dalijimasis, bendradarbiavimas. Programos veiklos vysto migrantų socialinį įtrauktį, kovoja su radikalizmu, palaiko daugiakalbį kultūrinį diskursą, skatina toleranciją ir bendrąsias vertybes.

Fondas remia pabėgėlių ir vaikų kilusių iš migrantų šeimų mokymus, tarpkultūrinės klases, prisideda prie įvairovę ir toleranciją skatinančių klasių kūrimo, ugdo švietimo ir mokslo įstaigų kompetencijas, stiprina virtualų raštingumą, skiria dėmesį kompetencijų ugdymui, kurios padėtų spręsti kompleksiską mokyklos realybę ir jos lankymą, remia jaunimo darbuotojus, turinčius specialiųjų poreikių, virtualūs kalbos vertinimo kursai, mokymai savanoriams, studijų ir įsidarbinimo konsultavimas, tarpininkavimo paslaugos, nedokumentuoto švietimo bandymai, dengia išlaidas susijusias su aukštosios mokyklos studijomis, neformalaus švietimo veiklos, savanorystė ir t. t. Taip pat veiklos skatinančios integraciją, debatai ir konferencijos, teisinės konsultacijos/sveikatos apsaugos paslaugos studentams, įvadiniai mokymai/kursai, asimiliacijos ir/arba adaptacijos į vietinę kultūrą kursai ir t. t.

Programa vykdoma arba nacionalinės agentūros šalyse partnerėse, arba tiesiogiai Europos Sąjungos komisijos per švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomąją agentūrą.

Naudingos nuorodos siekiantiems sužinoti daugiau apie migracijos problemas

Jeigu jums aktualu ir jūs norite sužinoti daugiau apie migraciją, rekomenduojame:

- Tarptautinė migracijos organizacija, kuri pateikia skaičius ir statistiką apie migracijos mastus pasaulyje kiekvieną minutę (<https://www.iom.int/>)
- Jungtinės Tautos su integracijos ir pagalbos programomis visame pasaulyje. Galite sužinoti daugiau apie jų veiklą, žmonių patirtis ir istorijas - <http://www.un.org/en/index.html>
- Jei jūs ieškote įdomių gerųjų patirčių integruojant pabėgėlius, apsilankykite šiame puslapyje: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/home>

Pabėgėlių integracijos sistema Turkijoje

Turkija yra valstybė narė, pasirašiusi konvenciją dėl pabėgėlių statuso Ženevoje 1951 ir jos protokolą 1967 metais. Generalinis migracijos valdybos direktoratas (ang. k., *The Directorate General of Migration Management*) yra atsakingas už prieglobsčio suteikimo procedūras Turkijoje, įskaitant nuolatinį apsaugos režimą. Sirijos integracijos procesas laikomas esminiu klausimu Generalinės migracijos valdybos direktorato darbotvarkėje. Integracinės veiklos vykdomos drauge su nevyriausybinų organizacijų sektoriumi. Aktyviausiai dalyvaujančios NVO yra Turkijos raudonasis pusmėnulis (ang. k., *Turkish Red Crescent (TRC)*), Jungtinių Tautų Vyriausiasis pabėgėlių komisaras (ang. k., *United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)*), Tarptautinė Migracijos Organizacija (ang. k., *The International Organization for Migration (IOM)*), Tarptautinė katališka migracijos komisija (ang. k., *Catholic Migration Commission (ICMC)*). Taip pat, švietimo prieinamumas ir priežiūra yra vienas iš integracijos prioritetų. Sirijos pabėgėliai lanko turkų kalbos pamokas, jiems suteikiamos vienodos teisės į išsilavinimą kaip ir Turkijos piliečiams. Taip pat svarbu paminėti, kad Turkijoje yra vykdomas didelis skaičius Europos Sąjungos finansuojamų projektų, kuriuos įgyvendinti padeda vietinės NVO. Tačiau integracijos procesas vyksta ir kita trajektorija. Organizacijos tokios kaip Asociacija už solidarumą su prieglobsčio prašytojais ir migrantais (ang. k., *The Association for Solidarity with Asylum Seekers and Migrants (SGDD-ASAM)*), Migracijos ir prieglobsčio tyrimų centras (ang. k., *Research Center on Asylum and Migration (IGAM)*), YUVA ir daugybė savivaldybių organizuoja didelį spektrą veiklų siekiant integruoti Turkijos piliečius ir pabėgėlius.

Jei asmuo siekia prieglobsčio Turkijoje, pagal visus galiojančius teisės aktus tai trunka 6 mėnesius, tačiau patirtys iš praktikos rodo, kad yra daugybė vėlavimų, nesklaidumų ir procesas gali užsitęsti iki kelerių metų. Pagrindinė sprendimus priimanti institucija yra Turkijos Generalinis migracijos valdybos direktoratas (ang. k., *The Directorate General of Migration Management*), tačiau UNHCR vis dar yra atsakingas už pabėgėlio statuso nustatymą. Maža dalis pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų yra apgyvendinti stovyklose kol jų paraiškos yra peržiūrimos. Likusi dalis žmonių gyvena kaimiškose ir urbanizuotose teritorijose. Registracijos metu yra būtina suteikti teisinis asmeninius duomenis, pristatyti visus galimus dokumentus. Tuo atveju, jei Turkijos valdžia paskiria pastovius vizitus į tam tikras institucijas, jų būtina laikytis ir paklusti. Pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai yra įpareigoti laikytis įstatymų ir įvykus bet kokiems pasikeitimams, pakeitus socialinį/civilinį statusą (adresas, šeimyninė padėtis, gimimas, mirtis ir t. t.) informuoti nurodytas institucijas. Pabėgėliams ar prieglobsčio prašytojams, kurie nepaisys nustatytos tvarkos gresia administracinės sankcijos ir baudžiamoji atsakomybė remiantis Turkijoje galiojančiais įstatymais. Dėl šios

priežasties, labai svarbu laikytis taisyklių, įstatymų ir įsipareigojimų esant šios šalies teritorijoje. Kuomet pabėgėliai peržengia valstybės sieną, jie yra užregistruojami Generalinio migracijos valdybos direktorato. Registracija apima 81 vieną Turkijos miestą. Kadangi darbas priklauso nuo suteikto leidimo ir darbdavio iniciatyvos, Turkijoje klostosi neregistruoto įsidarbinimo banga, kuri palieka pabėgėlius nežinioje, be teisinės ir socialinės apsaugos. Kol prieglobsčio siekiančių žmonių paraiškos yra peržiūrimos, šie žmonės gali naudotis gydymo įstaigų paslaugomis, lankyti savivaldybes, tobulinti įgūdžius ir dalyvauti kalbos kursų, teisinės konsultacijos seminaruose, užsiėmimuose. Visi šie prieš tai minėti paslaugų tiekėjai, nukreipia pabėgėlio statuso siekiančius žmones į tam tikras institucijas, kuriose sprendžiamos jiems iškilusios problemos.

KIZILAYKART yra banko kortelė, kuri išduodama pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams. Kortelė išduodama Turkijos *Raudonojo pusbėnelio organizacijos* (TRC) naudojantis Halkbank banko padaliniais. Atsižvelgiant į įvertinimus ir kriterijų atitikimą, kiekviena atitinkanti nustatytus reikalavimus šeima gaus mėnesinę 120 TL (Turkijos lirų) paramą kiekvienam šeimos nariui į TRC suteiktą *KIZILAYKART* banko kortelę. Ši kortelė gali būti naudojama visuose pardavimo taškuose ir taip pat bankomatuose visoje Turkijoje. Reziduojant Turkijoje, pabėgėliai ir prieglobsčio prašantys asmenys turi paklusti įstatymams ir nustatytoms administracinėms Turkijos valdžios taisyklėms. Tik tokiu atveju – efektyvi apsauga bus suteikta.

UNHCR teikia tiesioginę paramą, techninio pobūdžio konsultacijas Turkijai, remia gebėjimų ir kompetencijų stiprinimą. Turėdama pabėgėlių agentūros statusą, UNHCR koordinuoja Jungtinių Tautų agentūrą ir partnerius siekiant sustiprinti Turkijos pabėgėlių politiką ir išvengti nesklandumų teikiant pagalbą.

Tam tikrose provincijose, vieši mokymo centrai turi specialias programas, kurios padeda įgyti įgūdžius ir profesinį išsilavinimą. Nemokamos turkų kalbos pamokos taip pat prieinamos tam tikruose centruose, pavyzdžiui, *Halk Eğitim Merkezi*. UNHCR partneriai ir Andolu universitetas gali suteikti daugiau informacijos apie kalbų kursus. Šeimos ir Socialinės politikos ministerija (ang. k., *The Ministry of Family and Social Policies* (MoFSP)), Nacionalinė švietimo ministerija (ang. k., *The Ministry of National Education* (MoNE)), Turkijos raudonasis pusbėnelis (*Turkish Red Crescent* (TRC)) ir Jungtinių Tautų Vaikų fondas (ang. k., *United Nations Children's Fund* (UNICEF)) visoje šalyje įgyvendina socialinės paramos programą pabėgėliams pavadinimu „Sąlyginis pinigų pervedimas švietimui“ (ang. k., *Conditional Cash Transfer for Education* (CCTE)). Visi pabėgėlio statusą turintys žmonės, kurie gyvena už stovyklos ribų, nepriklausomai nuo jų tautybės gali pasinaudoti šia programa (žinoma jei jie atitinka visus numatytus kriterijus).

Po registracijos provincijos migracijos valdybos direktorate provincijoje, kurioje pabėgėliai gyvena, bus išduoti turkų valdžios nustatyti identifikaciniai dokumentai (*Kimlik*). Šis dokumentas galioja visų tipų pagalbai, įskaitant medikamentų ir medicinos paslaugas, provincijoje, kurioje žmogus yra registruotas. Biudžeto / sveikatos apsaugos įgyvendinimo priimtu įstatymu, sveikatos paslaugų išlaidos turi būti padengtos proporcingais dydžiais kaip ir Turkijos piliečių.

Pabėgėlių integracijos sistema Graikijoje

Graikija yra valstybė narė, pasirašiusi konvenciją dėl pabėgėlių statuso Ženevoje 1951 ir jos protokolą 1967 metais. Graikija tvirtai įsipareigojo laikytis pamatinio prieglobsčio įstatymo – negražinimo principo arba *non-refoulement*¹ ir tokiu būdu suteikti prieglobstį visiems, kurie atitinka keliamus reikalavimus. Be to, būdama Europos sąjungos narė ir Šengeno zonos dalimi, Graikija privalo laikytis Bendrosios Europos prieglobsčio sistemos (ang. k., *Common European Asylum System* (CEAS)) ir Šengeno valstybinių sienų kodekso (*the Schengen Borders Code*) direktyvų ir reglamentų, kurie reikalauja, kad išorinės sienos būtų apsaugotos. Graikija taip pat įpareigota laikytis Europos sąjungos pamatinių teisių chartijos, kuri pripažįsta teisę į prieglobstį.

Paraiškos prieglobsčiui gauti yra teikiamos prieš Prieglobsčio tarnybą. Dvylika regioninių Prieglobsčio postų ir dešimt Prieglobsčio taškų visu pajėgumu funkcionavo 2017 metų gale. Prieglobsčio tarnyba taip pat turi kompetencijų ir žinių vykdyti Dublino procedūrą, kurios esmė šeimos narių perkėlimas, sujungimas kitoje valstybėje narėje, ir paraiškų užbaigimas asmenims, kurie laukia perkėlimo.

Greitoji valstybinės sienos procedūra pagal ES – Turkijos sutarimą yra taikoma pareiškėjams, kurie atvyko į Rytų Egėjo salas po 2016 kovo 20 dienos ir prisistatė į kažkurį Priėmimo ir tapatybės nustatymo centrą (ang. k., *Reception and Identification Centres* (RIC)), kuris įrengtas karštajame taške. Karštieji taškai yra įkurti Lesvos, Chios, Samos, Leros ir Kos salose. Atliekant greitąją valstybinės sienos procedūrą gali būti daromi susitikimai/interviu inicijuojami Europos Prieglobsčio Paramos agentūros darbuotojų (ang. k., *European Asylum Support Office* (EASO)). Konceptas „saugi trečioji valstybė“ buvo pirmą kartą pritaikytas pareiškėjams turintiems pilietybę, kurios pripažinimo procentas yra didesnis nei 25%, įskaitant Sirijos piliečius. Pirmos instancijos Prieglobsčio tarnybos sprendimai yra teikiami Nepriklausomų paraiškų komitetui, kuris pavaldus aukščiausiai Paraiškų valdžios instancijai. Paraiška turi būti pateikta per 30 dienų reguliarios procedūros tvarka, per 15 dienų pagreitintos procedūros metu jei paraiška nebuvo atmesta arba priimtas neigiamas sprendimas ir per 5 dienas pasienio kontrolės poste arba greitosios valstybinės sienos procedūros metu. Paraiška turi automatinį stabdomąjį poveikį.

¹ *non-refoulement* arba *negražinimo principas* – pagal kurį pabėgėlis negali būti grąžintas į šalį, kurioje jo gyvybei ar laisvei gresia pavojus.

Anuliavimo paraiška Administracinių paraiškų teismui dėl neigiamo antrosios instancijos sprendimo gali būti pildoma ir teikiama 60 dienų laikotarpiu nuo informavimo dienos. Nėra jokio automatinio paraiškos sustabdymo poveikio.

Mažumų integracijos procesas laikomas esminiu. Mokslo prieinamumas ir dalyvavimas mokymosi procese pavienėm socialinėm grupėm ir kultūrinių mažumų atstovams laikomas prioritetiniu tikslu – būdu integruotis į visuomenę. Integracija švietime neturėtų būti vėlesnė nei trys mėnesiai po leidimo likti šalyje / po suteikto prieglobsčio statuso. Turint galvoje labai mažą pabėgėlių / prieglobsčio prašytojų, kuriems buvo suteiktas pabėgėlio statusas Graikijoje mastą, daryti išvadas apie integracijos procesą po statuso suteikimo yra labai sudėtinga. Tie, kurie turi pabėgėlio statusą dažniausiai pasilieka gyvenamojoje vietoje, kurioje jie gyveno iki tol ir galiausiai tampa priimančiųjų centrų atsakomybe.

ESTIA (ang. k., *Emergency Support to Integration & Accommodation*) yra didelio masto nuomos projektas, kuris skirtas pagerinti gyvenimo sąlygas pabėgėliams. Dalis savivaldybių Graikijoje oficialiai dalyvauja šiame projekte. ESTIA tikslas suteikti bent minimalią paramą pabėgėliams ir užtikrinti orų jų gyvenimą. Paskirstytos gyvenamosios vietos yra tankiai išsidėsčiusios po visą šalį ir sujungtos su graikų skubios socialinės pagalbos tinklu.

Likęs finansavimas keliauja humanitariniam NVO sektoriui. Remiami jau pradėti ir įsibėgėję projektai, kurie vykdo humanitarinio pobūdžio veiklas Graikijoje, įskaitant prieglobstį, pirminę sveikatos apžiūrą / apsaugą, socialinę ir psichologinę pagalbą, neformalų švietimą higienos sąlygas gerinančias kampanijas ir t. t.

Bendresne prasme, po pabėgėlio statuso suteikimo asmeniui neturinčiam šeimos ar artimųjų, integracinis procesas susideda iš: prieigos prie mokymosi ir kalbos kursų, galimybės naudotis sveikatos apsauga, užimtumo / įsidarbinimo perspektyvų ir teisių, teisės susirasti ir sujungti šeimą, leidimų keliauti.

Pabėgėlių / prieglobsčio prašytojų priimančiosios centrai daugiausiai yra atsakingi už asmens integraciją (švietimas, koordinavimas, įsidarbinimas / užimtumas, kultūriniai mainai). Švietimą / mokslą suteikti įsipareigoja tarpkultūrinės mokyklos.

Pabėgėlių integracijos sistema Italijoje

Italija ratifikavo ir tvirtai laikosi pačių svarbiausių tarptautinių sutarčių, kurios apsprendžia pabėgėlių ir jų šeimų apsaugos klausimus. Iki šių dienų nėra jokių tarptautinių instrumentų, kurie užtikrintų universalias teises į prieglobstį ir kurias Italija būtų pritaikiusi šalies vidaus politikoje. Italijos konstitucija teigia, kad „užsienietis, kuris, savo gimtojoje šalyje negali praktikuoti demokratiškai apspręstų laisvių, kurios yra garantuojamos Italijos konstitucijoje, gali gauti teisę į prieglobstį remiantis galiojančio įstatymo sąlygomis“. Kalbant apie konstituciją, Italijoje yra keletas įstatyminių ir reguliacinių instrumentų, kurie kontroliuoja prieglobstį ir prieglobsčio prašančius.

Italijos teisinė sistema „pabėgėlių“ apibūdina kaip „svetimos šalies pilietį, kuris dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamas dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių įsitikinimų yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba bijo naudotis tos šalies apsaugos sistema. Asmuo palikęs savo valstybę ir esantis už teritorijos, kurioje prieš tai jis/ji gyveno ir dėl prieš tai minėtų priežasčių nenorintis/i grįžti į šalį, kurios pilietybę jis/ji turi, remiantis teisinėmis prielaidomis Italijoje patenka į „pabėgėlio“ apibrėžimą.

Į „pabėgėlio statuso“ įstatymą taip pat įeina užsienio valstybės piliečio pripažinimas pabėgėliu. Asmenys, kurie yra tinkami gauti „papildomą apsaugą“ yra užsienio piliečiai, kurie neatitinka pabėgėlio statusui gauti numatytų reikalavimų, tačiau turi pagrįstą motyvą, kad grįžus į šalį, kurios pilietybę jis/ji turi, rizikuoja patirti žalą ir likti be pastarosios valstybės apsaugos. „Prašymas tarptautinei apsaugai“ skirtas gauti pabėgėlio arba asmens tinkamo gauti papildomą apsaugą statusą. „Pareiškėjas siekiantis tarptautinės apsaugos“ yra trečiosios valstybės pilietis arba asmuo neturintis valstybės, kuris išreiškia norą būti pripažintu/a gauti tarptautiniu mastu galiojančią apsaugą. „Humanitarinė apsauga“ yra apsauga suteikta trečiosios valstybės piliečiams, kurie dėl objektyvių, komplikuočių ir rimtų asmeninių sąlygų negali būti perkelti atgal į savo šalį ir kurių tarptautinės apsaugos prašymas Italijoje buvo atmestas. „Nepilnamečiai vaikai“ yra tie užsieniečiai, kurie yra jaunesni nei 18 metų, dėl tam tikrų priežasčių palikę šalį ir likę be pagalbos ar teisinio atstovavimo.

Tarptautinė apsauga gali būti pasiūlyta Italijos vyriausybės, politinių partijų ar organizacijų, kurios „kontroliuoja valstybę ar dalį jos teritorijos“. Tarptautinė apsauga susideda iš Atitinkamų reikalavimų užkirsti kelią persekiojimui ar

rimtos žalos sukėlimui asmenims, kurie dėl prieš tai minėtų grėsmių negali grįžti į savo šalį.

Italijos prieglobsčio sistema numato vieną įprastą procedūrą, kuri skirta ir pabėgėlio statuso nustatymui ir papildomos apsaugos statusui gauti. Procedūros metu, Teritorinės komisijos gali nuspręsti kurioms paraiškos turi būti suteiktas prioritetas, o kurioms pagreitinata procedūra. Nėra jokio oficialaus laikotarpio per kurį prieglobsčio prašymas turėtų būti apsvarstytas. Paraiška gauti prieglobstį taip pat gali būti pateikta žodžiu, dalyvaujant pačiam pareiškėjui ir vertėjui, ir/arba mediatoriui. Paraiška gauti prieglobstį gali būti pateikta arba pasienio kontrolės poste, arba šalies viduje esančiame provincijos policijos poste (*Questura*), kuriame bus paimami pirštų antspaudai ir daromos nuotraukos. Tuo atveju, jei paraiška prieglobsčiui gauti yra pateikta pasienyje, įpareigoti policijos pareigūnai kviečia prieglobsčio prašytojus pasirodyti konkrečios provincijos policijos poste (*Questura*) oficialiai registracijai. Policijos institucija siunčia registracijos formas ir dokumentus susijusius su prieglobsčio paraiškėmis Teritorinei komisijai arba Tarptautinės apsaugos pakomitečiui (*Commissioni territoriali per il riconoscimento della protezione internazionale*). Tik šios institucijos turi kompetencijas vertinti prieglobsčio prašytojų prašymus ir per 30 dienų nuo dokumentų įteikimo vykdyti pokalbius su pareiškėjais.

Tuomet, prieglobsčio prašytojas yra informuojamas provincijos policijos posto, kuriame buvo pateiktas prašymas, kada vyks Teritorinės komisijos interviu su pareiškėju. Pokalbių paskyrimai ir priimti sprendimai gali būti pranešti priėmimo centrų administratorių. Nacionalinės komisijos už prieglobsčio teisę judėjimas (*Commissione nazionale per il diritto di asilo*) turi teisę nutraukti arba suspenduoti procedūrą, ir reikalauti *Questura* (provincijos policijos posto) atlikti išsamesnį tyrimą.

Šios institucijos priklauso *Pilietinių laisvių ir imigracijos departamentui* prie Italijos Vidaus reikalų ministerijos. Institucijos yra visiškai nepriklausomos priiminėti individualius sprendimus susijusius su prieglobsčio prašymu ir nepaisyti Vidaus reikalų ministerijos instrukcijų.

Prieglobsčio procedūra gali trukti ne ilgiau kaip 18 mėnesių.

Praktikoje, dėl didelio paraiškų kiekio vienu metu, 30 dienų laikotarpis dažniausiai nėra paisomas. Procedūros potvarkis suteikia galimybę paspartinti procesą vykdant pagreintą procedūrą arba paraiškai suteikti prioritetą. Teritorinės komisijos tarptautinei apsaugai prezidentas pripažįsta prioritetinę arba pagreintą procedūrą.

Prieglobsčio prašytojai gali rašyti apeliacinį skundą Civiliniam Tribunalui prieš Teritorinės komisijos priimtą neigiamą sprendimą per 30 dienų nuo prašymo (ne) patenkinimo.

2017 balandžio mėnesį, Italija pradėjo įgyvendinti pirmąjį Nacionalinį Integracijos Planą migracijai. Projektas suteikia pareigas ir teises tiems, kurie naudojami tarp-

tautine apsauga. Migrantai registruodamiesi šiai programai, įsipareigoja mokytis italų kalbos. Kalbos mokymasis ir prieiga prie švietimo sistemos yra šios programos aukščiausias prioritetas. Remiantis Italijos imigracijos įstatymais, jaunieji imigrantai negali būti šalinami ir turi teisę į mokymąsi, nepaisant jų tėvų ar už juos atsakingų asmenų imigracijos statuso. Taip pat, jaunieji imigrantai yra įpareigoti susitvarkyti „nepilnamečio“ leidimą gyventi šalyje.

Tie asmenys, kurie yra priimti gyventi šalyje, yra įpareigoti gerbti Italijos konstituciją ir vykdyti įstatymus. Šis principas laikomas svarbiu, kadangi esminės teisės susijusios su imigrantų statusų ir pripažinimu yra aprašytos būtent šiame dokumente. Sugyvenimas ir bendradarbiavimas su vietos bendruomene yra labai svarbus šiuo atveju.

Šis planas taip pat koncentruojasi į efektyvią sveikatos apsaugos prieigą visiems pabėgėliams, ypač atsižvelgiant į pažeidžiamiausias socialines grupes. Prieiga prie sveikatos apsaugos sistemos – yra teisė Italijos konstitucijoje. Visi piliečiai, gyvenantys Italijoje ir esantys ne iš ES šalių yra registruojami Nacionalinėje Sveikatos Apsaugos sistemoje. Visiems trečiųjų valstybių piliečiams yra garantuojama vienoda medicininė priežiūra / gydymas ir pareigos adekvačiai Italijos piliečiams.

Asmenys paliekantys *Sprar* centrus (*Prieglobsčio ir pabėgėlių apsaugos sistema*) turi teisę į būstą. Ši plano dalis sutelkia dėmesį į savarankiškumą, įskaitant renkantis būstą, tariantis su pardavėju, nuomojantis kambarius su kolegomis ar ieškant pigesnių variantų. Prieglobsčio prašytojai apgyvendinti priėmimo centruose gauna 2.50€ asmeniui per dieną kaip kišenpinigius, nors tokia praktika yra ne visuose centruose. Šeimos gali gauti ir didesnes pinigų sumas.

Įstatymas siekia skatinti iniciatyvas, kurios padėtų nepasiturintiems pabėgėliams ir globojamiems asmenims įveikti socialines, kultūrinės, teisinės kliūtis ir palengvinti integracijos procesą.

Siekiant įgyti profesinę kvalifikaciją ir susigrąžinti kitoje šalyje įgytą profesinį laipsnį, pabėgėliai ir asmenys turintys apsaugą turi laikytis teisinių reikalavimų. Dar kartą reikėtų pabrėžti, kad pabėgėliai ir asmenys, kurie yra saugomi įstatymo turi teisę tokią pačią socialinę ir medicininę pagalbą kaip ir vietiniai Italijos piliečiai.

Pagrindinės institucijos / organizacijos atsakingos už pabėgėlių integracijos procesą yra Generalinis Imigracijos ir Integracijos politikos direktoratas, Pilietinių teisių ir Imigracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. Taip pat, tam tikras autonomijos laipsnis tam tikrose valdžios sferose yra suteikiamas dėka decentralizacijos, kuri detalizuota Italijos konstitucijoje. Italijoje veikiančios ne valstybiniai subjektai teikia paramą naujai atvykstantiems ir gina jų teises.

Pabėgėlių integracijos sistema Slovakijoje

Asmuo, kuris deklaravo esantis pabėgėlis, turi teikti paraišką pabėgėlio statusui Slovakijoje gauti (pripažįstamos tiek rašytinės, tiek žodinės paraiškos). Policijos departamentas bet kurioje Slovakijos vietoje privalo paruošti rašytinį dokumentą apie paraiškos precedentą ir nusiųsti jį į Slovakijos Respublikos Vidaus reikalų ministeriją. Asmuo pateikęs paraišką laikomas prieglobsčio prašytoju. Prieglobsčio paraiškų priežasčių nagrinėjimo procesas vadinamas prieglobsčio procedūra. Pirmasis prieglobsčio prašančiojo paraiškos pokalbis (kalba, kuria prieglobsčio siekiantis asmuo gebėtų suprasti) vyksta *Humenne* priėmimo centre. Sprendimo procese dalyvauja Migracijos departamentas, kurio galioje yra sprendimo (ne) patenkinimas. Prieš sprendimo priėmimą, patikrinami prieglobsčio prašančiųjų asmenų duomenys, ištiriama jų sveikatos būklė.

Migracijos departamentas yra įpareigotas priimti sprendimą per 6 mėnesius, pagrįstos priežasties atveju, laikotarpis gali būti pratęstas.

Prieglobsčio procedūros metu, prieglobsčio prašantieji yra perkeliami į prieglobsčio priėmimo centrą *Humenėje* ir po 1 mėnesio perkeliami į vieną iš dviejų apgyvendinimo centrų Slovakijoje. *Opatovská Nová Ves* apgyvendinimo centras – moterys, senyvo amžiaus žmonės, šeimos, *Rohovce* apgyvendinimo centras – daugiausiai pavieniai asmenys, vyrai.

Apgyvendinimo centrai suteikia nemokamą būstą, maitinimą (3,50€ dienai) ir pašalpą (kišenpinigiai 0,40€ dienai) + nemokamos socialinės, teisinės, psichologinės konsultacijos.

Gyvenantys apgyvendinimo centruose supažindinami su slovakų kultūra – šiam tikslui, Migracijos departamentas sukūrė vadovą prieglobsčio siekiantiesiems ir asmenims, kuriems suteiktas tarptautinės apsaugos statusas.

Kuomet prieglobstis yra suteikiamas, asmuo gauna ilgalaikį leidimą gyventi Slovakijoje. Asmenims, kuriems buvo suteikta papildoma apsauga, išduodamas trumpalaikis leidimas gyventi šalyje.

Asmenys, kuriems suteiktas tarptautinės apsaugos statusas gali dirbti ir darbo leidimas jiems nereikalingas. Šie žmonės patenka į socialiai nepasiturinčių asmenų ieškančių darbo kategoriją. Tarptautinės apsaugos statusą

turintys asmenys turi tokias pačias teises ir pareigas kaip ir Slovakijos piliečiai.

Papildomos apsaugos statusas reiškia, jog asmuo turi teikti paraišką Migracijos departamentui papildomos apsaugos pratęsimui. Atitikus visus reikalavimus ir pateikus paraišką, papildomos apsaugos statusas dažniausiai pratęsiamas dvejiems metams.

Prieglobsčio procedūros metu, prieglobsčio prašantieji gali pradėti dirbti tik praėjus 9 mėnesiams po paraiškos pateikimo arba anksčiau, jei sprendimas dėl suteikto prieglobsčio buvo priimtas.

Nepilnamečiai neturintys artimųjų, po patekimo į Slovakijos teritoriją perkeliami į vaikų globos namus *Medzilaborce*.

Migracijos departamentas taip pat atsakingas už asmenų su tarptautinės apsaugos statusu integracija į slovakų visuomenę. Ši bendravimu ir komunikacija grįsta kooperacija finansuojama Migracijos ir Integracijos pagalbos fondo (ang. k., *Migration and Integration Assistance Fund* (AMIF)). Integracinio projekto kūrėjai nuo Gruodžio 2017 iki Gruodžio 2019 yra pilietinė asociacija *Adra* (Bratislava), pilietinė asociacija *Marginal* (Košice) ir pilietinė asociacija *Pokoj a dobro* (Nitra). Projektai apgyvendinimo centruose daugiausiai dėmesio skiria socialinėms konsultacijoms, papildomai sveikatos apsaugai (*Slovakijos Humanitarinė taryba*) ir teisiniam atstovavimui (*Žmogaus teisių lyga*), finansuojamos Migracijos ir Integracijos Pagalbos fondo. Integracijos projekto naudotojai gali naudotis šiomis paslaugomis: finansinė parama minimaliam 6 mėnesių periodui, nemokami slovakų kalbos kursai, socialinės, užimtumo, psichologinės ir teisinės konsultacijos, ir taip pat pagalba ieškant būsto.

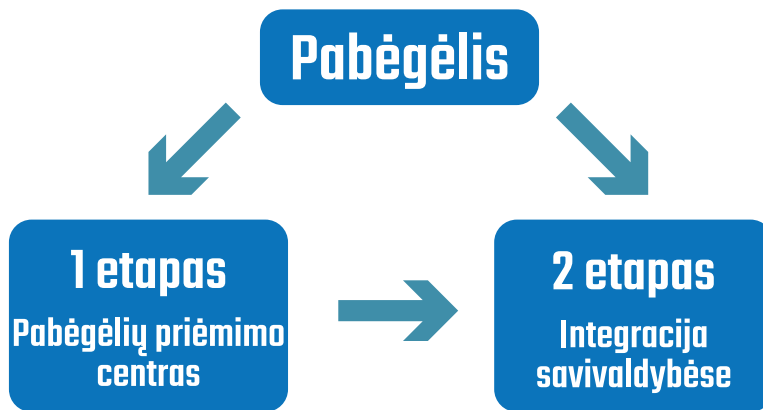
Pabėgėlių integracijos sistema Lietuvoje

Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nustatytais pagrindais ir tvarka užsieniečiui suteikiamas pabėgėlio statusas arba papildoma apsauga Lietuvos Respublikoje.

Lietuva stengiasi sukurti šias sąlygas pabėgėliams:

- suteikti laikiną būstą;
- organizuoti švietimo ir užimtumo / įsidarbinimo programas;
- pasirūpinti socialine ir sveikatos apsauga;
- informuoti / šviesti visuomenę apie atvykėlius, kuriems suteiktas prieglobstis siekiant išvengti atskirties, ksenofobijos ir skatinti toleranciją.

Pabėgėlių Lietuvoje integracijos etapai pavaizduoti schemeje:

1 Etapas: Pagalba pabėgėlių priėmimo centre

Pirminė integracija. Parama pabėgėliams pradedama teikti Pabėgėlių priėmimo centre. Pabėgėlių priėmimo centre, esančiame Rukloje, parama teikiama iki 3 mėn. Per šį laikotarpį vykdomas sveikatos tikrinimas, pabėgėlis yra intensyviai mokomas lietuvių kalbos ir kultūros, kad būtų tinkamai pasiruošęs įsilieti į Lietuvos visuomenę bei darbo rinką. Socialiniai darbuotojai Pabėgėlių priėmimo centre, bendradarbiaudami su darbo birža, įvertina pabėgėlio geb-

ėjimus ir kvalifikaciją. Pabėgėliai gyvenantys Pabėgėlių priėmimo centre gauna mėnesinę pašalpą (pagal nustatytą procedūrą), kuri jiems leidžia padengti maisto ir kitas išlaidas.

2 Etapas: Pagalba integruojantis savivaldybėse

Pasibaigus integracijai Pabėgėlių priėmimo centre, parama integracijai teikiama savivaldybės teritorijoje, ji trunka iki 12 mėn. Šis etapas yra koordinuojamas Pabėgėlių priėmimo centro.

Šiuo metu yra dvi nevyriausybinės organizacijos, laimėjusios viešųjų pirkimų konkursą teikti paramą pabėgėliams integruojantis savivaldybės teritorijoje – Vilniaus arkivyskupijos Caritas ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija. Kitos nevyriausybinės organizacijos, socialinės paramos savivaldybių centrai ir kitos organizacijos taip pat kviečiamos prisijungti teikiant paramą.

Nevyriausybinės organizacijos teikia kuratoriaus paslaugas. Kuratoriai padeda užsieniečiui įsigyti būtiniausias reikmenis, išsinuomoti butą, išmoka pinigines pašalpas, organizuoja lietuvių kalbos mokymą, vaikų darželio lankymą ir mokymąsi mokykloje, padeda ieškoti darbo, užpildyti ir parengti reikalingus dokumentus, konsultuoja kitais klausimais. Institucijos, kurios vykdo integracijos procesą teikia mėnesines ataskaitas Pabėgėlių priėmimo centrui apie pabėgėliams suteiktas paslaugas ir jų integracijos pažangą (naudojantis administracine informacijos sistema).

Savivaldybiniu lygmeniu, integracijos paramos metu pabėgėliai gauna mėnesinę pašalpą būtiniausiems poreikiams (būsto nuoma, komunaliniai mokesčiai, maistas, transportas ir kita).

Bibliografinis sąrašas

- 1.** Călăfăteanu, A., & García López, M. (2016). T-Kit 8. Social Inclusion. Strasbourg: Council of Europe.
- 2.** Centre for Multicultural Youth. (2016). Inclusive organisations. A guide to good practice strategies for engaging young people from migrant and refugee backgrounds in services and programs.
- 3.** Lifelong Learning UK. (2008). National Occupational Standards for Youth Work. Lifelong Learning UK.
- 4.** National Youth Council of Ireland, & Youthnet. (2012). Access All Areas. A Diversity toolkit for Youth Work Sector. National Youth Council of Ireland.
- 5.** Petkov, V. (2014). Rethinking Inclusion in Youth Work. The CHARM Process. Sofia: C.E.G.A. Foundation.